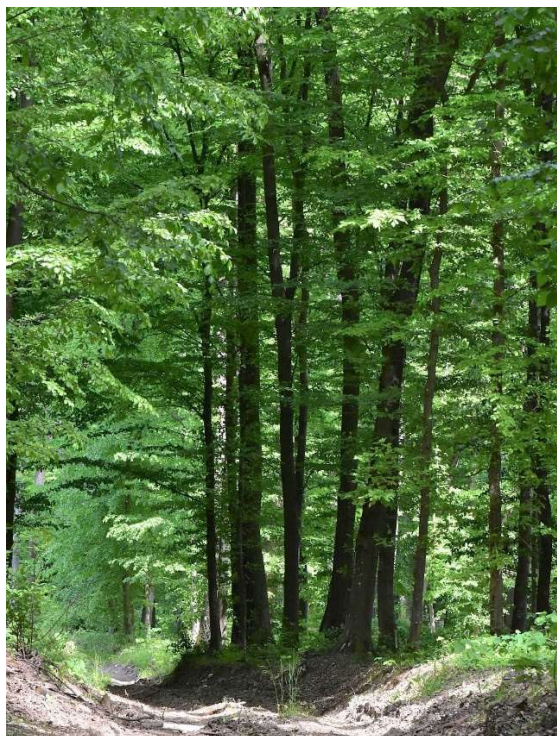

**Lengyel-hőgyészi erdők
HUDD20026
különleges természetmegőrzési terület
Natura 2000 fenntartási terv**

**Összeállította:
Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság**

2021

Tartalomjegyzék

1. A terület azonosító adatai	3
1.1. Név	3
1.2. Azonosító kód	3
1.3. Kiterjedés	3
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	3
1.5. Érintett települések	4
1.6. Egyéb védeettségi kategóriák.....	4
1.7. Tervezési és egyéb előírások.....	5
2. Veszélyeztető tényezők	8
3. Kezelési feladatok meghatározása	13
3.2. Kezelési javaslatok	15
3.2.1. Élőhelyek kezelése	15
KE-1 Természetszerű erdők	20
KE-2 Kezelt, féltermészetes erdők.....	26
KE-3 Degradált vagy jellegtelen honos fafajú és idegenhonossal vegyes erdők.....	31
KE-4 Idegenhonos erdőállományok.....	36
KE-5 Cserjésedő, erdőszülő területek	40
KE-6 Gyepterületek.....	42
KE-7 Vizes élőhelyek.....	45
KE-8 Mesterséges felszínek, épített környezet, roncsterületek.....	47
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés	48
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	48
3.2.4. Kutatás, monitorozás	51
3.2.5. Mellékletek.....	52
3.3.1. Agrártámogatások	62
3.3.2. Pályázatok	65
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja.....	66
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	66
3.4.2. A kommunikáció címzettjei	67
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel.....	68

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Lengyel-hőgyészi erdők különleges természetmegőrzési terület

1.2. Azonosító kód

HUDD20026

1.3. Kiterjedés

3635,99 ha

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

A jelölő élőhelyek és fajok felsorolásánál a Natura 2000 terület adatlapjának 2020. évi változatát vettük alapul.

Közösségi jelentőségű jelölő élőhelyek:

Élőhelykód	Név
91K0	Illír bükkösök (<i>Aremonio-Fagion</i>)
91L0	Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronio-Carpinion</i>)
91M0	Pannon cseres-tölgyesek

Közösségi jelentőségű jelölő fajok:

nagy höscincér (*Cerambyx cerdo*)

nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)

Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű élőhelyek

Élőhelykód	Név
91H0*	Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i> -szel

*kiemelt jelentőségű élőhely

Az adatlapon nem szereplő, de a területen 2020-ban kimutatott jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű fajok:

havasi cincér (*Rosalia alpina*)*

gyászincér (*Morimus funereus*)

csíkos medvelepke (*Euplagia quadripunctaria*)*

ritka hegyiszitakötő (*Cordulegaster heros*)

sárgahasú unka (*Bombina variegata*)

nyugati piszdedenevér (*Barbastella barbastellus*)

nagyfülű denevér (*Myotis bechsteinii*)

* kiemelt jelentőségű fajok

1.5. Érintett települések

Település	Megye	Érintett terület		A település területének érintettsége (%)
		(ha)	(%)	
Csibrák	Tolna	506,64	13,92	34,65
Dúzs	Tolna	608,41	16,71	54,02
Hőgyész	Tolna	800,06	21,98	32,25
Kalaznó	Tolna	160,67	4,41	21,51
Kurd	Tolna	142,74	3,92	5,77
Lengyel	Tolna	629,59	17,30	46,74
Mekényes	Baranya	149,06	4,09	10,87
Mucsi	Tolna	633,07	17,39	25,57
Tevel	Tolna	10,07	0,28	0,45
Összesen:			100	

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

1.6. Egyéb védeltségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Átfedés (ha)	Átfedés (%)	Kapcsolódó jogszabály száma
ex lege védett terület	-	Sánc-tetői földvár	27,8528	0,76	1996 évi LIII. tv. TMKH Szekszárdi Járási Hivatal TO-04G/80/02816-1/2019 határozata
ökológiai hálózat	MT, OF	-	3635,99	100	Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény
Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete		-	3635,99	100	9/2019. (VI. 14.) MVM rendelet

1.7. Tervezési és egyéb előírások

Természetvédelmi kezelési tervek

Nem található országos jelentőségű védett természeti terület a Lengyel-hőgyészi erdőkben, ezért ezekre vonatkozó természetvédelmi kezelési terv sem készült.

Területrendezési eszközök

Országos és megyei területrendezési tervek:

Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény

Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 8/2020. (X.29.) rendelete Tolna megye területrendezési tervéről

Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 49/2020. (X.29.) határozata Tolna megye területrendezési terve megyei szabályozási ajánlásairól

Baranya Megyei Önkormányzat Közgyűlése 4/2020 (IV. 22.) önkormányzati rendelete Baranya Megye Területrendezési Tervéről

Településrendezési tervek:

Csibrák

Csibrák Község Önkormányzata Képviselő testületének 12/2005. (XI. 2.) önkormányzati rendelete a helyi építési szabályzatról és a szabályozási tervről

Dúzs

Dúzs Község Önkormányzat Képviselő-testületének 7/2009 (X.1.) önkormányzati rendelete a helyi építési szabályzatról és a szabályozási tervről

Hőgyész

Község Önkormányzat Képviselő-testületének 1/2003. (I.31.) önkormányzati rendelete a helyi építési szabályzatról és a szabályozási tervről

Kalaznó

Kalaznó Önkormányzati Képviselő-testületének 4/2018 (III. 29.) önkormányzati rendelete

Kurd

Kurd Község Önkormányzata Képviselő testületének 9/2017 (XII. 7.) önkormányzati rendelete a településképi bejelentési eljárásról és településképi kötelezésről

Lengyel

Lengyel Község Önkormányzat Képviselő-testületének 9/2007 (X. 1.) önkormányzati rendelete a helyi építési szabályzatról

Lengyel Község Önkormányzat Képviselő-testületének 3/2006. (XI. 16.) önkormányzati rendelete a helyi építési szabályzatról és a szabályozási tervről

Mekényes

Mekényes Község Önkormányzat Képviselő-testületének 7/2006 (VI.01.) önkormányzati rendelete a helyi építési szabályzatról és a szabályozási tervről

Mucsi

Mucsi Község Önkormányzat Képviselő-testületének 10/2017 (XII. 28.) önkormányzati rendelete a településkép védelméről és alakításáról

Mucsi Község Önkormányzata Képviselő-Testületének 5/2010 (XI. 29.) önkormányzati rendelete Mucsi Község Helyi Építési szabályzatáról

Tevel

Tevel Község Önkormányzat Képviselő-testületének 6/2009 (V. 29.) önkormányzati rendelete Tevel község helyi építési szabályozásáról

Tevel Község Önkormányzat Képviselő-testületének 2/2018 (IV. 27.) önkormányzati rendelete Tevel Község településképének védelméről

Erdőtervek

A terület nagyrészt a Hőgyészi, illetve kisebb részt a Kisvaszari erdőtervezési körzetbe tartozik.

Vonatkozó erdőtervek:

A Hőgyészi körzet erdőterve (jóváhagyási száma: XXIV/1131/16/2010) 2019. december 31-én lejárt. Az erdőtervezés folyamatban van, a körzeti erdőterv alapján kiadott erdőtervek érvényessége fennmaradt illetve átmeneti erdőterv formájában került meghatározásra (Evt. 113. § (17) bek.).

A Kisvaszari erdőtervezési körzet 1644-1/2013. ügyszámú körzeti erdőterve 2014. január 1-től 2023. december 31-ig érvényes.

Az állami területen erdőgazdálkodó Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt. erdőterv-határozattal rendelkezik.

Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek

A Lengyel-hőgyészi erdők a Dél-Dunántúli Vadgazdálkodási Táj Tolnai-hegyháti (kódszám: 408, 95,9% részesedés) és kisebb mértékben a Mecseki (kódszám: 406, 4,1% részesedés) Vadgazdálkodási Tájegységeinek területét érinti.

A tájegységi vadgazdálkodási tervet a Dél-dunántúli Vadgazdálkodási Táj vadgazdálkodási tájegységeinek vadgazdálkodási tervéről szóló 10/2018. (VII.3.) AM rendelet hirdette ki.

Vadgazdálkodási egység kódszáma	Vadgazdálkodásra jogosult szervezet	Vadgazdálkodási üzemterv érvényességi ideje
453710	Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt.	2017-2037
500150	Mágocsi Nimród Vadásztársaság	2017-2037

Vadgazdálkodási üzemtervek érvényességi ideje: 2017-2037

A tájegységi tervek elkészítéséhez felhasznált vadgazdálkodási alapadatok, az azokat bemutató grafikonok és térképek, valamint azok szöveges értékelése elérhető az Országos Vadgazdálkodási Adattár honlapján (www.ova.info.hu).

Halgazdálkodási tervek

A területen halgazdálkodási tevékenység nem folyik.

Vízgyűjtő-gazdálkodási terv

A tervezési területre az Európai Unió Víz Keretirányelvének megfelelően elkészített Országos Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv, 1-11 Sió és 1-12 Kapos tervezési alegységek tervei vonatkoznak, melyet a Közép-dunántúli és a Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóság készített el, és amelyek módosításai 2016-ban kerültek elfogadásra.

A vízgyűjtő-gazdálkodási tervek elérhetők a vízügyi honlapon:

<http://www.vizugy.hu/index.php?module=vizstrat&programelemid=149>

Magyarország harmadik vízgyűjtő-gazdálkodási tervének (2021) vitaanyaga szintén elérhető a vízügyi honlapon:

<http://vizeink.hu/vizgyujto-gazdalkodasi-terv-2019-2021/vgt3-vitaanyag/>

Egyéb tervek

Csibrák II. vaddisznóskert fenntartási terve

Papdi vaddisznóskert fenntartási terve

2. Veszélyeztető tényezők

Jelenleg ható tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
B03	Erdőfelújítás idegenhonos, vagy tájidegen fajokkal vagy azok betelepítése (beleértve az új fajokat és GMO-kat)	M	1	Az idegenhonos fajokból álló erdők mind bűvőhely mind vadászterület szempontjából előnytelenek a jelölő értéknek javasolt erdőlakó denevérek és a holtfához kötődő (szaproxilofág) rovarvilág szempontjából. Az idegenhonos, jellemzően nemesített fafajok/fajták nem biztosítanak elegendő szálláshelyet, nem tartanak fenn akkora rovarvilágot, mint őshonos társaik. Az intenzíven terjedő tájidegen fajok állományai a szomszédos jelölő élőhelyekre is veszélyt jelentenek agresszív terjeszkedésükkel. Érintett jelölő élőhelyek: 91H0* – Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i>-szel, 91K0 – Illír bükkösök (<i>Aremonio-Fagion</i>), 91L0 – Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronio-Carpinion</i>), 91M0 – Pannon cseres-tölgyesek. Érintett fajok: nyugati piszedenevér, nagy hőscincér, nagy szarvasbogár, nagyfülű denevér, havasi cincér, gyászscincér.
B06	Fakitermelés (kivéve tarvágás)	M	1	A területen gazdasági célú, intenzív erdőgazdálkodás folyik. A fokozatos felújítóvágásokkal néhány év alatt termelik le az erdőt, mely lokálisan gyakorlatilag teljesen megszünteti számos jelölő faj élőhelyét. Érintett jelölő élőhelyek: 91H0* – Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i>-szel, 91K0 – Illír bükkösök (<i>Aremonio-Fagion</i>), 91L0 – Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronio-Carpinion</i>), 91M0 – Pannon cseres-tölgyesek. Érintett fajok: nyugati piszedenevér, nagy hőscincér, nagy szarvasbogár, nagyfülű

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				denevér, havasi cincér, gyászscincér, ritka hegyiszitakötő, sárgahasú unka.
B07	Lábonálló és fekvő holt fa eltávolítása, beleértve a törmeléket is	H	50	Az erdőlakó denevérfajok számára a búvóhelyek, illetve az összes erdőben vadászó denevérfajnak a táplálkozás szempontjából fontosak a holtfák. A xilofág rovarok holtfában fejlődnek, így értelemszerűen ezek eltávolítása (vagy a holtfa képződés megelőzése az egészségügyi termelésekkel) veszélyezteti állományait. Érintett jelölő élőhelyek: 91H0* – Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i>-szel, 91K0 – Illír bükkösök (<i>Aremonio-Fagion</i>), 91L0 – Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronio-Carpinion</i>), 91M0 – Pannon cseres-tölgyesek. Érintett fajok: nyugati piszecedenevér, nagy hőscincér, nagy szarvasbogár, nagyfülű denevér, havasi cincér, gyászscincér.
B09	Tarvágás	L	1	A területen gazdasági célú, intenzív erdőgazdálkodás folyik, melynek keretében sok esetben tarvágást alkalmaznak, amikor nagyon rövid idő alatt egy-egy nagyobb területről eltávolítják a fás vegetációt, ezzel közvetlenül és az élőhelyük eltűnésével közvetetten is erősen veszélyeztetik az ott élő jelölő denevér- és rovarfajok populációit. Érintett jelölő élőhelyek: 91L0 – Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronio-Carpinion</i>), 91M0 – Pannon cseres-tölgyesek. Érintett fajok: nyugati piszecedenevér, nagy hőscincér, nagy szarvasbogár, nagyfülű denevér, havasi cincér, gyászscincér, csíkos medvelepke, ritka hegyiszitakötő, sárgahasú unka.
E01	Utak, ösvények, vasútvonalak és a	L	5	A területet keresztező közutakon lévő gépjárműforgalom veszélyt (elütés) jelent a

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
	kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)			területen élő jelölő denevérfajokra. A fragmentációs hatás is érzékenyen érinthet egy-egy denevérfajt, mivel pl. a nagyfülű denevér nem repül ki nyíltabb térszínre. Érintett fajok: nyugati pisedenevér, nagyfülű denevér.
F24	Zaj-, fény-, hő- vagy egyéb szennyezést okozó lakossági vagy rekreációs tevékenységek és struktúrák	L	1	A kivilágított épületek lényegesen beavatkoznak a fototaxissal érintett rovarok és ezzel a terület jelölő denevérfajainak életébe. A legtöbb jelölő denevérfaj kerüli a mesterséges fényforrásokat így ezeket a kivilágított vadászterületeket és szálláshelyeket elhagyják. Érintett fajok: nyugati pisedenevér, nagyfülű denevér, csíkos medvelepke.
G08	Hal- és vadállomány kezelése	H	100	Az erdők újulatanak kialakulását, a természetes felújítás lehetőségét alapvetően korlátozza a túltartott vadállomány. A terület természetes vadeltartó képességét lényegesen meghaladó vadlétszám az erdők szerkezetének és fajkészletének átalakulásához vezet. A vaddisznók felszínbolygatása helyenként nagymértékű, ez utat nyit a gyomosodásnak, főleg az üdebb élőhelyeken. A vadaskertekben a negatív hatások fokozottan jelentkezők, az aljnövényzet szinte teljesen hiányzik, vagy nagyon erősen degradált. Érintett jelölő élőhelyek: 91H0* – Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i> -szel, 91K0 – Illír bükkösök (<i>Aremonio-Fagion</i>), 91L0 – Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronio-Carpinion</i>), 91M0 – Pannon cseres-tölgyesek.
I01	Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok	H	20	Az inváziós lág- és fásszárúak (elsősorban a mirigyes bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>), de a selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>) is jelen van) kiszoríthatják a természetes vegetációt és ezáltal csökkentik a diverzitást. Fokozódó veszélyt jelent az inváziós

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				kártevők terjedése, melyek károkozása nem csak ökológiai, természetvédelmi, de gazdasági szempontból is jelentős. Érintett jelölő élőhelyek: 91H0* – Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i> -szel, 91K0 – Illír bükkösök (<i>Aremonio-Fagion</i>), 91L0 – Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronio-Carpinion</i>), 91M0 – Pannon cseres-tölgyesek.
I02	Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül)	H	50	Az inváziós és intenzíven terjedő tájidegen lágy- és fásszárúak kiszoríthatják a természetes vegetációt és ezáltal csökkentik a diverzitást. A területen elsősorban az akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>), okoz problémát, de a madarak sokfelé terjesztik a nyugati ostorfa (<i>Celtis occidentalis</i>) magjait is, jelen van a zöld juhar (<i>Acer negundo</i>), a bolygatott területeken tömeges a magas aranyvessző (<i>Solidago gigantea</i>). Fokozódó veszélyt jelent az inváziós kártevők terjedése, melyek károkozása nem csak ökológiai, természetvédelmi, de gazdasági szempontból is jelentős. Érintett jelölő élőhelyek: 91H0* – Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i> -szel, 91K0 – Illír bükkösök (<i>Aremonio-Fagion</i>), 91L0 – Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronio-Carpinion</i>), 91M0 – Pannon cseres-tölgyesek.
K04	Hidrológiai áramlás módosítása	M	5	A pihenőtavak létrehozása alapvetően változtatta meg a környékük vízháztartási viszonyait. A tavakból kilépő patakokba jutó vízmennyiség csökkent a tavak nagy felületén történő párologtatás következtében. Érintett élőhelyek: 91L0 – Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronio-Carpinion</i>). Érintett fajok: ritka hegyiszitakötő, sárgahasú unka.

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
N02	Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében	M	90	A csapadékmennyiség csökkenése a termőhelyek szárazodását és ezzel átalakulását, valamint a kisvizek eltűnését, időszakossá válását, vizes területek kiszáradását okozhatja. Érintett élőhelyek: 91K0 – Illír bükkösök (<i>Aremonio-Fagion</i>), 91L0 – Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronio-Carpinion</i>). Érintett fajok: sárgahasú unka, ritka hegyiszitakötő.

Kívülről ható veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A21	Növényvédő szerek használata a mezőgazdaságban	L	20	A területtel közvetlenül határos mezőgazdasági területeken használt növényvédő (rovarirtó) szerek területre való besodródása esetén az ott élő jelölő rovarfajokat és a velük táplálkozó jelölőnek javasolt denevérfajokat is veszélyeztet.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Általános célkitűzések:

A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot és a kedvező természetvédelmi állapottal összhangban lévő gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

Kiemelt fontosságú célok:

A 91H0* Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*-szel, 91K0 Illír bükkösök (*Aremonio-Fagion*), 91L0 Illír gyertyános-tölgyesek (*Erythronio-Carpinion*), és 91M0 Pannon cseres-tölgyesek élőhelytípusok természetvédelmi helyzetének javítása. A nagy kiterjedésű, egybefüggő, természetszerű, vagy féltermészetes erdő természeti állapotának megőrzése, illetve javítása.

Fő célkitűzések:

A jelölő közösségi jelentőségű élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése a rájuk jellemző, ritka és védett növény- és állatfajok életfeltételeinek biztosításával, állományuk és populációik életképességének növelésével.

Az erdőgazdálkodási gyakorlatban természetközeli módszerek alkalmazása és általánossá tétele, erdőrésztlet szinten a termőhelynek megfelelő elegyes, változatos korú, többszintű faállományt eredményező gazdálkodás folytatása a közösségi jelentőségű erdei élőhelyek (91H0, 91K0, 91L0, 91M0) kiterjedésének növelése és természetességének javítása érdekében.

Az őshonos fafajok egyedeiből visszahagyott holt fa és idős hagyásfák, biotópfák jelenlétének folyamatos biztosítása, mennyiségének növelése a közösségi jelentőségű xilofág bogárfajok (nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), havasi cincér (*Rosalia alpina*), gyászscincér (*Morimus funereus*)) és az erdőlakó denevérfajok (nyugati piszdedenevér (*Barbastella barbastellus*), nagyfülű denevér (*Myotis bechsteinii*)) megőrzése érdekében.

A vizes élőhelyek (patak-menti társulások) megfelelő, a természetes folyamatokon alapuló vízellátásának és vízjárásának biztosítása, és a vízfolyásokat kísérő erdők természetes állapotának megőrzése a ritka hegyiszitakötő (*Cordulegaster heros*) és a sárgahasú unka (*Bombina variegata*) élőhelyeinek megóvása érdekében.

Természetes erdőszegélyek megőrzése, illetve kialakítása, a szegélyélőhelyekhez kötődő közösségi jelentőségű fajok (csíkos medvelepke (*Euplagia quadripunctaria*), kis apollólepke (*Parnassius mnemosyne*)) állományainak megőrzése, növelése érdekében.

További célok és célkitűzések:

A homogén fafajösszetételű faültetvények természetközeli erdőtípusokká történő átalakítása.

Idegenhonos inváziós és intenzíven terjedő fajok (pl. bálványfa, fehér akác) állományainak visszaszorítása, szerkezetátalakítása honos fafajú állományokká az erdőterületeken.

A gyepek fennmaradását veszélyeztető kedvezőtlen szukcessziós folyamatok visszaszorítása, illetve megelőzése rendszeres kezeléssel.

3.2. Kezelési javaslatok

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott kezelési javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára, megadják, hogy a jelölő értékek megőrzéséhez milyen kezelési előírás-javaslatok alkalmazása szükséges. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz. A tervkészítés időpontjában jogszabály alapján kötelezően betartandó előírásokon túli, a célokhoz illeszkedő, kívánatos kezelést megfogalmazó előírás-javaslatok iránymutatásként szolgálnak.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

A Natura 2000 területre vonatkozóan természetvédelmi szempontból javasolt kezelések jobb átláthatósága érdekében kezelési egységeket (**KE**) határozunk meg, mivel a területen előforduló eltérő élőhelyek, fajok, és gazdálkodási formák eltérő kezelést igényelnek. A kezelési egységek tárgyalásánál meghatározzuk azon intézkedéseket, melyeket a jelölő élőhelyek és fajok megőrzése érdekében javasolunk.

Az intézkedések alapvetően két nagy csoportba sorolhatók. Az első a gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok, amelyeket általánosan területszinten értelmezzünk. Az intézkedések második csoportját a gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok adják, amelyek közül először azokat tárgyaljuk, amelyek a terület egészére vonatkoznak, majd azokat, amelyek az egyes kezelési egységekhez kötődnek.

A) Gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok:

Építési tevékenység:

A területen építési tevékenység engedélyezése csak akkor javasolt, ha az a természetvédelmi célokkal összeegyeztethető, jelölő fajokra és élőhelyekre nincs jelentős káros hatással. Az új építmények tájba illesztéséről a hatályos szabványoknak és a településrendezési eszközök előírásainak is megfelelően gondoskodni kell.

Közlekedés:

A közlekedésre (gyalogos, kerékpáros, lovas és gépjárműves) a meglévő utak használata javasolt. Új utak kijelölése, földutak burkolása, stabilizálása csak akkor támogatható, ha az a természetvédelmi célokkal összeegyeztethető.

Infrastruktúra-hálózatok:

A területet érintő, keresztező elektromos nagy-, közép- és kisfeszültségű vezetékek létesítésénél és átépítésénél, mint az ökológiai hálózat részét képező védett területeken az Országos Területrendezési Terv szerint kell eljárni. A légvezetékek fennmaradása csak abban az esetben engedélyezhető, ha a földkábel létesítése a természeti értékekben kárt okoz. Az áramütés okozta madárpusztulások megakadályozása érdekében a légkábeleket megfelelő szigeteléssel javasolt ellátni. A hírközlési létesítmények közül a mobiltelefon-szolgáltatók bázistornyainak elhelyezése kerülendő a területen.

Turizmus:

A turizmus és a természetvédelem közötti összhangot jól megtervezett idegenforgalmi előírásokkal és megfelelő tájékoztatással biztosítani lehet. Fontos a turistautak megfelelő karbantartása. A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet értelmében technikai és motorsportok üzéséhez, táborok, 100 főt meghaladó tömegrendezvények tartásához hatósági engedély szükséges, emellett minden esetben javasolt a természetvédelmi kezelővel való előzetes egyeztetés.

Településeket érintő kezelési javaslatok:

A települések egészét érintő kezelési előírásokat rendszerint a településrendezési eszközök véleményezésén keresztül lehet és kell érvényesíteni. A településrendezés során figyelembe kell venni a környezet-, a természetvédelem, a tájhasználat és a tájkép formálásának összehangolt érdekeit. A helyi településrendezési eszközöknek tartalmazniuk kell a védett és a védő területekkel érintett területek lehatárolását, valamint az azokkal kapcsolatos előírásokat. A tervezési területen – mivel az az ökológiai hálózat magterületében található – a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény értelmében beépítésre szánt terület nem jelölhető ki. A Natura 2000 területen jelentős ipari, gazdasági terület kijelölése nem javasolt.

B) Gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok:

Bányászat:

A teljes terület az ökológiai hálózat magterületébe tartozik, ezért az OTTrT. 25.§ (6) rendelkezései az irányadók, mely szerint az ökológiai hálózat magterületének övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. Az övezetben új célkitermelőhely és külfejtéses művelésű bányatelek nem létesíthető.

Ipari tevékenység:

Ipari tevékenység a tervezési területen csak a környezetvédelmi és a természetvédelmi hatóság engedélyével, illetve hozzájárulásával végezhető, amennyiben a tevékenység környezetvédelmi és/vagy természetvédelmi érdeket nem sért.

Vadgazdálkodás:

A csülkös vad állománynak az erdők természetes felújítását kerítés nélkül is lehetővé tevő, jelentős csökkentése szükséges. Javasolt a mező- és erdőgazdálkodás, valamint a természetvédelem érdekeivel is összhangban álló, az élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetét javító/fenntartó vadgazdálkodás kialakítása. A vadaskert fenntartása a tervezési területen természetvédelmi szempontból nem előnyös, mivel a cserje- és gyepszint teljes degradációjával jár. Csak őshonos vadfajok fenntartása javasolt. A természetyszerű, természetközeli területeken, és az azokkal közvetlenül érintkező területrészeken új sózó, szóró, etetőhely kialakítása, vagy bármilyen vadat vonzó létesítmény elhelyezése nem javasolt. Új vadgazdálkodási építmények létesítése, a meglévők átalakítása vagy áthelyezése előtt a természetvédelmi kezelővel előzetesen egyeztetetni szükséges. Fontos gyomosodás megakadályozása a szórók, etetők környékén. Amennyiben a vadgazdálkodási létesítmények környékén mégis inváziós fajok jelennek meg, gondoskodni kell azok eltávolításáról, további terjedésük megelőzéséről.

Kezelési egységekre vonatkozó javaslatok

A kezelési egység értelmezése és a lehatárolásra vonatkozó szempontok:

A kezelési egység (KE) az azonos kezelést igénylő élőhelyek, élőhely-komplexumok térben lehatárolt egysége, amelynek alapját az ÁNÉR alapú élőhelytérkép adja, figyelembe véve a jelölő fajok előfordulását, valamint a kialakult területhasználati módokat is. A tervezési terület élőhelytípusai, illetve azok természetességi állapota és a gazdálkodási módok alapján nyolc kezelési egység került elkülönítésre. A kezelési egységek lehatárolása a 2019-ben végzett élőhelyfelmérés alapján történt, a határok az élőhelyfoltokat követik, nem telekhatárokat vagy erdőrészlet-határokat.

Egység	Megnevezés	Á-NÉR élőhely	Natura 2000 élőhelytípus
KE-1	Természeteszerű erdők	K1a – Gyertyános-kocsányos tölgyesek K2 – Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek K5 – Bükkösök L1 – Mész- és melegkedvelő tölgyesek L2a – Cseres-kocsánytalan tölgyesek RC – Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők	91H0 – Pannon molyhos tölgyesek 91K0 – Illír bükk (<i>Fagus sylvatica</i>)-erdők (<i>Aremonia-Fagion</i>) 91L0 – Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronion-Carpinion</i>) 91M0 – Pannon cseres-tölgyesek
KE-2	Kezelt, féltermészetes erdők	K1a – Gyertyános-kocsányos tölgyesek K2 – Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek K5 – Bükkösök L2a – Cseres-kocsánytalan tölgyesek P1 – Őshonos fafajú fiatalosok P2a – Üde és nedves cserjések P3 – Újonnan létrehozott, őshonos vagy idegenhonos fafajú fiatal erdősítés P8 – Vágásterületek RC – Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők RDb – Őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők	91K0 – Illír bükk (<i>Fagus sylvatica</i>)-erdők (<i>Aremonia-Fagion</i>) 91L0 – Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronion-Carpinion</i>) 91M0 – Pannon cseres-tölgyesek
KE-3	Degradált vagy jellegtelen honos fafajú és idegenhonossal vegyes erdők	K1a – Gyertyános-kocsányos tölgyesek K2 – Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek L2a – Cseres-kocsánytalan tölgyesek RC – Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők	91K0 – Illír bükk (<i>Fagus sylvatica</i>)-erdők (<i>Aremonia-Fagion</i>) 91L0 – Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronion-Carpinion</i>) 91M0 – Pannon cseres-tölgyesek

		RDb – Őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők S4 – Ültetett erdei- és feketefenyvesek	
KE-4	Idegenhonos erdőállományok	P8 – Vágásterületek S1 – Ültetett akácok S3 – Egyéb tájidegen lombos erdők S4 – Ültetett erdei- és feketefenyvesek S5 – Egyéb ültetett tájidegen fenyvesek	-
KE-5	Cserjésedő, erdősülő területek	H5a – Löszgyepek, kötött talajú sztyeprétek M8 – Száraz-félszáraz erdő- és cserjés szegélyek OC – Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek OD – Lágyszárú évelő özőnfajok állományai P2b – Galagonyás-kökényes- borókás száraz cserjések P2c – Idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű fajok uralta állományok	-
KE-6	Gyepterületek	OC – Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek OD – Lágyszárú évelő özőnfajok állományai OF – Magaskórós ruderalis gyomnövényzet	-
KE-7	Vizes élőhelyek	P2a – Üde és nedves cserjések U9 – Állóvizek	-
KE-8	Mesterséges felszínek, épített környezet, roncsterületek	OC – Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek U10 – Tanyák, családi gazdaságok U11 – Út- és vasúthálózat	-

A Lengyel-hőgyészi erdők különleges természetmegőrzési terület kezelési egységeinek térképi lehatárolását, illetve az egyes kezelési egységekhez tartozó helyrajzi számok és erdőrészletek listáját a mellékletek tartalmazzák.

KE-1 Természetszerű erdők

(a) Kezelési egység kódja: KE-1

(b) Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egységbe soroltuk a természetszerű, termőhelynek megfelelő, honos fajkészletű, idősebb vagy változatos korú, elegyes, megfelelő színtezettségű faállományokat. Részben természetszerű lágyszárú és cserjeszinttel rendelkező erdők (bár a vad károsító hatása ezekben is erőteljesen érzékelhető). Főleg cseres- és gyertyános-tölgyesek, valamint egyéb keményfás erdők, pl. bükkösök és szurdokerdők. Kis kiterjedésben a Pannon molyhos tölgyes élőhely is előfordul a szárazabb tetőkön.

Ebbe a kezelési egységbe tartoznak a Lengyel-hőgyészi erdők természetvédelmi szempontból legértékesebb területei, a kijelölés alapjául szolgáló élőhelyek legnagyobb arányban és legtermészetesebb állapotban ezeken a részekén találhatók. Ökológiai szempontból az idősebb vagy vegyes korú, idős egyedeket is tartalmazó állományok sokkal értékesebbek, több védett és jelölt fajnak nyújtanak élő-, szaporodó- vagy táplálkozóhelyet, ezért az ide sorolt állományok jelentős része idősebb.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNER élőhelyek:

- K1a – Gyertyános-kocsányos tölgyesek
- K2 – Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek
- K5 – Bükkösök
- L1 – Mész- és melegkedvelő tölgyesek
- L2a – Cseres-kocsánytalan tölgyesek
- RC – Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

- 91H0 – Pannon molyhos tölgyesek
- 91K0 – Illír bükk (*Fagus sylvatica*)-erdők (*Aremonia-Fagion*)
- 91L0 – Illír gyertyános-tölgyesek (*Erythronion-Carpinion*)
- 91M0 – Pannon cseres-tölgyesek

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

- nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*)
- nagyfülű denevér (*Myotis bechsteinii*)
- sárgahasú unka (*Bombina variegata*)
- csíkos medvelepke (*Euplagia quadripunctaria*)
- magyar tavaszi-fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*)
- nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*)
- nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
- ritka hegyiszitakötő (*Cordulegaster heros*)
- gyászscincér (*Morimus funereus*)
- havasi cincér (*Rosalia alpina*)

skarlábogár (*Cucujus cinnaberinus*)
kis patkósdenevér (*Rhinolophus hipposideros*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok:

szúrós csodabogyó (*Ruscus aculeatus*)
lónyelvű csodabogyó (*Ruscus hypoglossum*)
illatos hunyor (*Helleborus odorus*)
fekete harkály (*Dryocopus martius*)
hamvas küllő (*Picus canus*)
békászósas (*Aquila pomarina*)
fekete gólya (*Ciconia nigra*)
horgasszörű denevér (*Myotis nattereri*)
kis apollólepke (*Parnassius mnemosyne*)
tölgyfaszender (*Marumba quercus*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Ezekben az erdőkben cél az állományok természetességének megőrzése, az állományszerkezetek változatosságának megtartása, illetve fokozása. Javasolt előnyben részesíteni a természetes erdődinamikai folyamatokra építő, folyamatos erdőborítást biztosító gazdálkodási módokat, a 0,25 ha-nál nagyobb összefüggő vágásterületek kialakítása kerülendő. A pannon molyhos-tölgyes és az illír bükkös élőhelyeken, valamint a vízmósások és patak völgyek területén természetvédelmi és talajvédelmi szempontból is indokolt a faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés, vagy annak fenntartása. Az illír gyertyános-tölgyes és pannon cseres-tölgyes élőhelyeken természetközeli módszerekkel a gazdálkodás esetleges (ideiglenes vagy végleges), természetvédelmi szempontból kedvezőtlen hatásai mérsékelhetőek, a természetes erdődinamikához közelebb álló, ökológiai szempontból kisebb sokkhatást okozó erdőgazdálkodás folytatható. A folyamatban lévő erdőfelújítások, nevelővágások, gyérítések során is javasolt az elegyes állományszerkezet megőrzése, az elegyfajok, vadgyümölcsfák kímélete illetve megsegítése, a természetszerű összetételű, szerkezetű és koreloszlású erdők megőrzése, illetve kialakulásának elősegítése. Ennek érdekében a fahasználatot térben változó erellyel, a böhöncös egyedek megőrzésével, a különleges élőhelyi elemek, mikroélőhelyek (pl. patakok, vízmósások, száraz tetők) kíméletével szükséges végezni. Ezeken a területeken kiemelt figyelmet javasolt fordítani főleg a nagyobb törzsátmérőjű (>25 cm) lábon álló vagy fekvő, honos fajú holt faanyag területen tartására, a pusztuló, odvasodó faegyedek megőrzésére. Javasolt minimum az élőfakészlet 5%-ának megfelelő mennyiségű holt faanyag képződésének és területen maradásának biztosítása. A védett és közösségi jelentőségű fajok állományai jellemzően az idősebb erdőkben találják meg életfeltételeiket, ezért rendkívül fontos, hogy a 90 év fölötti erdők aránya ne csökkenjen a területen. Az idősebb (80 év feletti) állományokban április elejétől július végéig (költési időszakban) lehetőleg mindenféle, az állatvilág zavarásával járó gazdálkodási tevékenység kerülendő. Kerülendő a vegyszerhasználat, az ápolások során is a mechanikus módszereket javasolt előnyben részesíteni. Vegyszeres kezelésre lehetőleg csak az esetlegesen megjelenő inváziós fajok kezelése, illetve a kerítések, villanypásztorok nyomvonalának karbantartása esetén kerüljön sor. Fontos az esetlegesen megjelenő inváziós fajok térhódításának

megakadályozása. Fontos a vadléttség csökkentése a természetvédelmi szemléletű, kíméletes erdőgazdálkodás megvalósíthatóságának érdekében.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

- A természet védelméről szóló 1996.évi LIII. törvény
- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
- Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény vonatkozó rendelkezései
- 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról
- Körzeti erdőterv

b) Javasolt előírások:

Kód	Előírás javaslat	Megjegyzés
E03	A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökzöld vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés.	A pannon molyhos-tölgyes (91H0) és az illír bükkös (91K0) élőhelyeken, valamint a vízmosások és patak völgyek területén faanyagtermelést nem szolgáló, az egyéb természet szerű jelölő élőhelyeken átmeneti vagy örökzöldként való kezelés.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és az állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).	Kivéve az állományok belsejében található, keskeny nyiladékok, ahol nem érvényesül a szegélyhatás.
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.	
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák megőrzése.	
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes	

	faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.	
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.	Fészkelési időszak: rétisas: 01.01.-06.30. fekete gólya: 03.15.-08.15. békászó sas: 03.01.-08.31. darázsölyv: 04.15. – 08.31. Ebben az időszakban a fészkek 400 m (darázsölyv esetében 200 m) sugarú környezetében bármilyen tevékenység csak a természetvédelmi kezelő előzetes hozzájárulásával végezhető. Fészkelési időn kívül a fészkek 100 m sugarú környezetében véghasználat nem, fakitermelés csak a természetvédelmi kezelő előzetes hozzájárulásával végezhető. Szükség esetén a terepi adottságokhoz jobban illeszkedő, egyedi méretű és alakú védőzóna is kijelölhető. Azokat a faegyedeket, amelyeken fokozottan védett madárfajok fészke található az erdészeti tevékenységek során kímélni kell.
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.	
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a	

	cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.	
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.	A természetes felújításra alkalmas állományokban.
E39	A mikroélőhelyek fenntartása.	Szurdokvölgyek és száraz tetők állományrészeinek hagyásfacsoporthként való megőrzése.
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.	
E53	Természetes újulat esetében mesterséges felújítás nem alkalmazható.	A felújítást a honos, természetesen megjelenő újulatra alapozva javasoljuk elvégezni, szükség esetén a termőhelynek megfelelő honos elegyfajokkal való pótlással kiegészítve a természetesség fenntartása érdekében.
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.	
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágyszárú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.	
E71	A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.	
E81	Faanyag mozgatása csak kemény (száraz vagy fagyott) talajviszonyok mellett.	
E84	Fakitermelés tervezése során az érintett erdőrészeket korosztály-eloszlásának javítása. Térben változó erélyű nevelővágások végzése, az alsó szint és az átlagkornál fiatalabb egyedek kímélete.	
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoporthok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.	
E86	A letermelt faanyag április 30-ig történő elszállítása a xilofág rovarfajok védelme érdekében.	A közösségi jelentőségű xilofág rovarok (pl. havasi cincér) élőhelyéül szolgáló területen kitermelt vagy készletezett faanyag – időjárási és útviszonyokat is

		figyelembe véve - április végéig történő kiszállítása javasolt. A faj védelme érdekében a nagy lerakatok helyett kisebb sarangok összeállítása, illetve árnyékos helyre történő készletezése javasolt, a természetvédelmi őrszolgálattal egyeztetett módon.
E87	Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód fenntartása.	Lehetőleg az összes érintett erdőrészletben.
E94	Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdővédelmi ok kivételével.	
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Ha a jelenlegi értékes erdőállomány zavartalansága megőrizhető, élőhelyrekonstrukcióra vagy élőhelyfejlesztésre nincs szükség.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

Természetvédelmi szempontból ezek a tervezési terület legértékesebb területei, közösségi jelentőségű élőhelyek, melyek számos védett és közösségi jelentőségű faj számára nyújtanak szaporodó-, táplálkozó- és búvóhelyet. Ezek hosszútávú megőrzése érdekében olyan gazdálkodási formák alkalmazására kell törekedni, amelyek a természeti értékek folyamatos fennmaradását legjobban biztosítják. A megfelelő mennyiségű és minőségű holt faanyag és az odvasodó idős fák fenntartására a xilofág fajok (szarvasbogár, cincérek) és az odúlakók (denevérek, madarak) életfeltételeinek biztosítása érdekében van szükség. A természeteshez faji összetételében, koreloszlásában és szerkezetében is minél jobban közelítő, diverz, idős állományrészeket is tartalmazó erdők ökológiai szempontból stabilabbak, élőviláguk gazdagabb és változatosabb, ezért természetvédelmi szempontból az ilyen állományok kialakítása, illetve fenntartása a legelőnyösebb.

KE-2 Kezelt, féltermészetes erdők

(a) Kezelési egység kódja: KE-2

(b) Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egységbe tartoznak a döntően honos fafajokból álló, de csökkent természetességű erdők. A cserje és a lágyszárú szint sokszor természetesebb képet mutat a felette növekvő, esetenként fafaj- és korhomogén erdőnél. Egyes erdőrészekben megjelenhet az akác, bolygatottabb részekben pedig a bálványfa. Ide kerültek a honos fafajú fiatalosok és a friss vágásterületek is.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- K1a – Gyertyános-kocsányos tölgyesek
- K2 – Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek
- K5 – Bükkösök
- L2a – Cseres-kocsánytalan tölgyesek
- P1 – Őshonos fafajú fiatalosok
- P2a – Üde és nedves cserjések
- P3 – Újonnan létrehozott, őshonos vagy idegenhonos fafajú fiatal erdősisítés
- P8 – Vágásterületek
- RC – Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők
- RDb – Őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

- 91K0 – Illír bükk (*Fagus sylvatica*)-erdők (*Aremonia-Fagion*)
- 91L0 – Illír gyertyános-tölgyesek (*Erythronion-Carpinion*)
- 91M0 – Pannon cseres-tölgyesek

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

- nyugati piszchedenevér (*Barbastella barbastellus*)
- nagyfülű denevér (*Myotis bechsteinii*)
- sárgahasú unka (*Bombina variegata*)
- csíkos medvelepke (*Euplagia quadripunctaria*)
- magyar tavaszi-fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*)
- nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*)
- nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
- gyászscincér (*Morimus funereus*)
- havasi cincér (*Rosalia alpina*)
- skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*)
- kis patkósdenevér (*Rhinolophus hipposideros*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok:

- szúrós csodabogyó (*Ruscus aculeatus*)

lónyelvű csodabogyó (*Ruscus hypoglossum*)
 illatos hunyor (*Helleborus odorus*)
 fekete harkály (*Dryocopus martius*)
 hamvas küllő (*Picus canus*)
 fekete gólya (*Ciconia nigra*)
 horgasszörű denevér (*Myotis nattereri*)
 kis apollólepke (*Parnassius mnemosyne*)
 tölgyfaszender (*Marumba quercus*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Ebben a kezelési egységben találhatók azok az erdőterületek, melyekben természetkímélő erdőgazdálkodással az élőhelyek természetessége nagymértékben javítható. Ennek természetvédelmi szempontból legkedvezőbb módja az arra alkalmas állományokban a folyamatos erdőborítás biztosítása. A vágásos üzemmódban kezelt erdők esetében is javasolt a minél kisebb összefüggő vágásterületek kialakítása, illetve a fokozatos felújítógátások minél hosszabb idő alatt (minimum 15 év) történő befejezése. Az erdőfelújítások során a termőhelynek megfelelő, tájhonos fajokból álló, elegyes, többkorú állományok kialakítása a cél. Az erdőnevelési munkák és az előhasználatok során minden esetben javasolt az elegyfajok segítése. A jól működő erdei ökoszisztéma biztosításához gondoskodni kell elegendő mennyiségű holt fa jelenlétéről, az élőhelytípusnak megfelelő cserje- és gyepszint megővésétől, cserjés erdőszegélyek kialakításáról, az idős, odvasodó faegyedek kíméletéről. Az intenzíven terjedő idegenhonos fajok (bálványfa, akác) további térhódítását javasolt megakadályozni, kísérletet kell tenni visszaszorításukra.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

- A természet védelméről szóló 1996.évi LIII. törvény
- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
- Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény vonatkozó rendelkezései
- 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról
- Körzeti erdőtervek

b) Javasolt előírások:

Kód	Előírás javaslat	Megjegyzés
E03	A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökzöld vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés.	Jobb természetességű, természetes felújulásra képes jelölő élőhelyeken.

E13	Állománynevelés során a nyiladékok és az állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).	Kivéve az állományok belsejében található, keskeny nyiladékok, ahol nem érvényesül a szegélyhatás.
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.	
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.	
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.	
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.	Fészkelési időszak: rétisas: 01.01.-06.30. fekete gólya: 03.15.-08.15. békászó sas: 03.01.-08.31. darázsölyv: 04.15. – 08.31. Ebben az időszakban a fészkek 400 m (darázsölyv esetében 200 m) sugarú környezetében bármilyen tevékenység csak a természetvédelmi kezelő előzetes hozzájárulásával végezhető. Fészkelési időn kívül a fészkek 100 m sugarú környezetében véghasználat nem, fakitermelés csak a természetvédelmi kezelő előzetes hozzájárulásával végezhető. Szükség esetén a terepi adottságokhoz jobban illeszkedő, egyedi méretű és alakú védőzóna is kijelölhető. Azokat a faegyedeket, amelyeken fokozottan védett

		madárfajok fészke található az erdészeti tevékenységek során kímélni kell.
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.	
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.	
E28	Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.	
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.	
E39	A mikroélőhelyek fenntartása.	Szurdokvölgyek és száraz tetők állományrészeinek hagyásfacsoportként való megőrzése.
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.	
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágyszárú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.	
E71	A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.	
E81	Faanyag mozgatása csak kemény (száraz vagy fagyott) talajviszonyok mellett.	
E84	Fakitermelés tervezése során az érintett erdőrészek korosztály-eloszlásának javítása. Térben változó erélyű	

	nevelővágások végzése, az alsó szint és az átlagkornál fiatalabb egyedek kímélete.	
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.	
E86	A letermelt faanyag április 30-ig történő elszállítása a xilofág rovarfajok védelme érdekében.	A közösségi jelentőségű xilofág rovarok (pl. havasi cincér) élőhelyét szolgáló területen kitermelt vagy készletezett faanyag – időjárási és útviszonyokat is figyelembe véve - április végéig történő kiszállítása javasolt. A faj védelme érdekében a nagy lerakatok helyett kisebb sarangok összeállítása, illetve árnyékos helyre történő készletezése javasolt, a természetvédelmi őrszolgálattal egyeztetett módon.
E94	Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdővédelmi ok kivételével.	
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A fent részletezetteken túl különleges élőhelyrekonstrukcióra nincs szükség, az élőhelyek fejlesztése érdekében javasolt az állományok természetességének növelését célzó kezelési módok alkalmazása az erdőgazdálkodásban (vagy adott esetben ugyanebből a célból a kezelések elhagyása).

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

Az ebbe a kezelési egységbe sorolt erdőterületek jellemzően jó vagy közepes természetességűek, és fajösszetételük és/vagy szerkezetük javításával, az inváziós fajok visszaszorításával természetességük tovább fejleszthető, ezzel a védett és közösségi jelentőségű fajok életfeltételei is javulhatnak, állományaik erősödhetnek.

KE-3 Degradált vagy jellegtelen honos fafajú és idegenhonossal vegyes erdők

(a) *Kezelési egység kódja:* KE-3

(b) *Kezelési egység meghatározása:*

Ebbe a kezelési egységbe tartoznak a döntően honos fafajokból álló, de alacsonyabb természetességű erdők. Az ide sorolt állományok között sok a homogén, jellegtelen, egykorú ültetett állomány. Gyakoriak a gyomos aljnövényzetű, vagy inváziós fajokkal fertőzött, akáccal, fekete dióval elegyes részek is. A területen az idősebb állományokban inkább csak szálanként, de a bolygatott részeken helyenként tömegesen jelenik meg a bálványfa.

(c) *Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:*

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- K1a – Gyertyános-kocsányos tölgyesek
- K2 – Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek
- L2a – Cseres-kocsánytalan tölgyesek
- RC – Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők
- RDb – Őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők
- S4 – Ültetett erdei- és feketefenyvesek

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

- 91K0 – Illír bükk (*Fagus sylvatica*)-erdők (*Aremonia-Fagion*)
- 91L0 – Illír gyertyános-tölgyesek (*Erythronion-Carpinion*)
- 91M0 – Pannon cseres-tölgyesek

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

- nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*)
- sárgahasú unka (*Bombina variegata*)
- csíkos medvelepke (*Euplagia quadripunctaria*)
- nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
- gyász-cincér (*Morimus funereus*)
- havasi cincér (*Rosalia alpina*)
- skarlábogár (*Cucujus cinnaberinus*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok:

- szúrós csodabogyó (*Ruscus aculeatus*)
- illatos hunyor (*Helleborus odorus*)
- fekete harkály (*Dryocopus martius*)
- hamvas küllő (*Picus canus*)
- horgasszörű denevér (*Myotis nattereri*)
- kis apollólepke (*Parnassius mnemosyne*)
- tölgyfaszender (*Marumba quercus*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A gazdálkodás során a termőhelynek megfelelő, tájhozonyos fajokból álló, elegyes, vegyeskorú állományok kialakítása a cél. Az ápolások, a nevelési munkák és a gyérítések során javasolt az elegyes, többszintű, természetsszerű szerkezetű erdők kialakulásának elősegítése a jelenleg meglévő, döntően homogén telepítések helyett. Már az erdőnevelési munkák és előhasználatok során javasolt a honos fajú egyedek segítése, és a tájidegen fajok (többszire akác, fekete dió, fenyők) egyedeinek eltávolítása. Az inváziós fafajok (főként a bálványfa) térhódítását javasolt megakadályozni, kísérletet kell tenni visszaszorításukra. A kezelések során javasolt az élőhelytípusnak megfelelő cserje- és gyepszint megóvása, cserjés erdőszegélyek kialakítása, az idős, odvasodó faegyedek kímélete.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

- A természet védelméről szóló 1996.évi LIII. törvény
- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
- Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény vonatkozó rendelkezései
- 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról
- Körzeti erdőtervek

b) Javasolt előírások:

Kód	Előírás javaslat	Megjegyzés
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és az állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).	Kivéve az erdőtömbök belsejében található, keskeny nyiladékok, ahol nem érvényesül a szegélyhatás.
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.	
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.	Honos fajok egyedeiből.
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.	Honos fajok egyedeiből.
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkeinek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.	Fészkelési időszak: rétisas: 01.01.-06.30. fekete gólya: 03.15.-08.15. békászó sas: 03.01.-08.31. darázsölyv: 04.15. – 08.31. Ebben az időszakban a fészkek 400 m (darázsölyv esetében 200 m) sugarú környezetében bármilyen tevékenység

		csak a természetvédelmi kezelő előzetes hozzájárulásával végezhető. Fészkelési időn kívül a fészkek 100 m sugarú környezetében véghasználat nem, fakitermelés csak a természetvédelmi kezelő előzetes hozzájárulásával végezhető. Szükség esetén a terepi adottságokhoz jobban illeszkedő, egyedi méretű és alakú védőzóna is kijelölhető. Azokat a faegyedeket, amelyeken fokozottan védett madárfajok fészke található az erdészeti tevékenységek során kímélni kell.
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.	
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.	
E28	Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.	
E29	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása.	
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.	
E39	A mikroélőhelyek fenntartása.	Szurdokvölgyek és száraz tetők állományrészeinek hagyásfacsoportként való megőrzése.
E51	Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal.	
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.	
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágyszárú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.	
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése.	

	• Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.	
E71	A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.	
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, száruzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.	Lágyszárú fajok, illetve a fásszárúak újulata esetében, ahol lehetséges.
E81	Faanyag mozgatása csak kemény (száraz vagy fagyott) talajviszonyok mellett.	
E83	Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágyszárú és fásszárú fajok továbbterjedésének mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, száruzás) történő megakadályozása.	
E84	Fakitermelés tervezése során az érintett erdőrészek korosztály-eloszlásának javítása. Térben változó erélyű nevelővágások végzése, az alsó szint és az átlagkornál fiatalabb egyedek kímélete.	
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.	
E94	Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdővédelmi ok kivételével.	
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az élőhelyek fejlesztése érdekében javasolt a d) és e) pontokban megfogalmazott, az állományok természetességének növelését célzó kezelési módok alkalmazása az erdőgazdálkodásban.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

Az ebbe a kezelési egységbe sorolt erdőterületek jellemzően közepes vagy gyengébb természetességűek, de potenciálisan jó élőhelyekké válhatnak, fajösszetételük és/vagy szerkezetük javításával, az inváziós fajok visszaszorításával természetességük nagymértékben fejleszthető, ezzel a védett és közösségi jelentőségű fajok életfeltételei is javulhatnak, állományaik erősödhetnek.

KE-4 Idegenhonos erdőállományok

(a) Kezelési egység kódja: KE-4

(b) Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységben a tájidegen vagy inváziós fajokból álló, vagy azokkal elegyes degradált erdők találhatók. Legjellemzőbbek az ültetett akácosok, fekete diósok és vörös tölgyesek, de az akácnak spontán terjedése is megfigyelhető. Aljnövényzetük többnyire gyomos, kevés helyen fedezhető fel őshonos újulat az állomány alatt. Előfordulnak a területen fenyvesek is, és elszórtan számos helyen megjelent a bálványfa.

A kezelési egység kiterjedése: 853,05 ha

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

P8 – Vágásterületek

S1 – Ültetett akácosok

S3 – Egyéb tájidegen lombos erdők

S4 – Ültetett erdei- és feketefenyvesek

S5 – Egyéb ültetett tájidegen fenyvesek

Érintett Natura 2000 élőhelyek: -

Érintett közösségi jelentőségű fajok: -

Érintett, egyéb kiemelt fajok: -

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A természetvédelmi célok megvalósulása érdekében ezeken a területeken a tájidegen és inváziós állományok lecserélése, teljes szerkezetátalakítása lenne ideális. A pusztuló fenyvesek esetében (főleg, ahol már jelen van őshonos újulat is) ennek megvalósítása kevésbé problémás. Az akácosok átalakítása nehéz és költséges feladat, valószínűleg csak hosszabb távon, pályázati vagy más támogatási források felhasználásával valósítható meg az egész területen. Kivitelezése történhet több vágásforduló alatt, a természetes honos újulatra alapozva is.

Az őshonos fajok egyedeinek védelme fontos minden korosztályban, az előhasználatok során a fakitermelések lehetőleg ne érintsék az őshonos fajok egyedeit, véghasználatkor pedig hagyásfaként maradjanak vissza a területen. Az erdőgazdálkodás során, ahol az aljnövényzet még kevésbé degradálódott vagy természetközeli állapotú, javasolt ügyelni a lehető legkisebb mértékű bolygatására.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

- A természet védelméről szóló 1996.évi LIII. törvény
- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
- Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény vonatkozó rendelkezései

- 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról
- Körzeti erdőtervek

b) Javasolt előírások:

Kód	Előírás javaslat	Megjegyzés
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.	Fészkelési időszak: rétisas: 01.01.-06.30. fekete gólya: 03.15.-08.15. békászó sas: 03.01.-08.31. darázsölyv: 04.15. – 08.31. Ebben az időszakban a fészkek 400 m (darázsölyv esetében 200 m) sugarú környezetében bármilyen tevékenység csak a természetvédelmi kezelő előzetes hozzájárulásával végezhető. Fészkelési időn kívül a fészkek 100 m sugarú környezetében véghasználat nem, fakitermelés csak a természetvédelmi kezelő előzetes hozzájárulásával végezhető. Szükség esetén a terepi adottságokhoz jobban illeszkedő, egyedi méretű és alakú védőzóna is kijelölhető. Azokat a faegyedeket, amelyeken fokozottan védett madárfajok fészke található az erdészeti tevékenységek során kímélni kell.
E30	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok egyedeinek megőrzése az alsó lombkorona- és a cserjeszintben is.	
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.	Bálványfa eltávolítása (különös tekintettel a termő egyedekre).
E54	Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása.	Tekintettel a technikai és gazdasági nehézségekre az

		idegenhonos állományok szerkezetátalakítása – adott esetben (akác) – fokozatosan, több vágásfordulón keresztül is támogatható.
E62	Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználata és felújítása során a természetes cserje- és lágyszárú szint kímélete, valamint a talajtakaró megóvása.	Ahol a honos cserje- és lágyszárú szint még jelen van.
E63	Tájidegen fafajokból álló erdősítés legalább 20% elegyarányban tájhonos fafajokkal elegyítendő.	
E64	Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználata során a tájhonos fafajok egyedeinek meghagyása (az alsó lombkorona- és lehetőség szerint a cserjeszintben is).	
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.	
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágú szárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a	

	kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.	
E71	A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.	
E85	A hagyasfák, hagyasfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.	Hagyasfaként őshonos fajú egyedek jelölhetők ki.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az erdőszerkezet átalakítása. Az agresszíven terjedő akác átalakítása és a bálványfa eltávolítása is jelentős költségekkel jár, melyet lehetőség szerint pályázati forrásból érdemes fedezni. A bálványfa visszaszorítására, de az akác átalakítások során is szükség lehet (ismétlődő) vegyszeres kezelés alkalmazására az egyedek teljes pusztulása és a sarjadás megakadályozása érdekében. A vegyszeres kezelések minden esetben nagy körültekintéssel, hatósági engedély birtokában, egyedi kezeléssel (injektálással, tuskó- vagy kéregkenéssel) végzendők. A fenyvesek átalakítása vegyszerezés nélkül, a honos újulatra alapozva, fokozatosan is megvalósítható.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

A Natura 2000 területeken elsődleges cél a tájhonos élőhelyek rekonstrukciója, a védelmi szintnek megfelelő természetesség elérése. Az erdőszerkezet átalakítása emellett fontos a környező értékes területek idegenhonos fajokkal való fertőződésének megelőzése szempontjából is. A tájidegen ültetvények az erdők ökológiai szerepének betöltésére kevésbé alkalmasak. Természetességük növelésével növekszik faji diverzitásuk is, stabilabb, és természetvédelmi szempontból értékesebb élőlényközösségek kialakulása válik lehetővé.

KE-5 Cserjésedő, erdősülő területek

(a) Kezelési egység kódja: KE-5

(b) Kezelési egység meghatározása:

Az ide tartozó részek nagyrészt kezeletlen, a szukcesszió eltérő, de már előrehaladottabb stádiumában levő kisebb kiterjedésű területek. Cserjésedő, vagy már erdősülő gyepek, vagy utak mentén húzódó mezsgyék. Az őshonos fajok jellemzően galagonya, vadrózsa, de általában megfigyelhető az inváziós fás- és lágyszárúak megjelenése (aranyvessző, akác, ezüstfa) is.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

H5a – Löszgyepek, kötött talajú sztyeprétek

M8 – Száraz-félszáraz erdő- és cserjés szegélyek

OC – Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek

OD – Lágyszárú évelő özönfajok állományai

P2b – Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések

P2c – Idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű fajok uralta állományok

Érintett Natura 2000 élőhelyek: -

Érintett közösségi jelentőségű fajok: -

Érintett, egyéb kiemelt fajok:

kardoslepke (*Iphiclides podalirius*)

málna-gyöngyházlepke (*Brenthis daphne*)

tőviszúró gébics (*Lanius collurio*)

törpeegér (*Micromys minutus*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A természetközeli állapotú cserjés területek hozzájárulnak az élőhelyi és faji diverzitás növeléséhez, értékes lepke- és madárfaunájuk miatt is indokolt kíméletük. Alapvetően kezeletlen, vagy felhagyott területek tartoznak ide. Rendszeres kezelésük legtöbb esetben nem reális cél, és nem is szükséges, amennyiben nem fertőzöttek özönnövényekkel és így nem jelentenek veszélyt a környező területek inváziója szempontjából. Az inváziós fajok állományait rendszeres kezeléssel, lehetőleg mechanikai módszerekkel, de indokolt esetben akár egyedi vegyszeres kezeléssel is (pl. injektálással) javasolt visszaszorítani. A gyepek művelési ágú területek esetleges cserjeirtással történő rekonstrukciója csak akkor javasolt, ha a gyepeként való kezelés lehetősége a későbbiekben hosszú távon is biztosított. Cserjeirtás esetén a kivitelezést a vegetációs időszakon kívül javasolt elvégezni.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet. az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről

b) Javasolt előírások:

Kód	Előírás javaslat	Megjegyzés
GY14	Felázott talajon munkavégzés nem megengedett.	
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.	
GY108	Erősen fertőzött foltok sokkoló kaszálással történő kezelése évente legalább háromszor.	Cél az inváziós lágyszárúak visszaszorítása.
GY130	Gépi cserjeirtás csak kemény (száraz vagy fagyott) talajon végezhető. Tartós esőzés után a munkák szüneteltetése, gépekkel mozogni a területen csak annak felszáradása után lehet. A gépi munkavégzés nem károsíthatja a gyepet.	
GY132	A levágott növényi részek lehordása a gyepterületről 1 hónapon belül, a kivágott cserjéket tilos a gyepen deponálni.	
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.	
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az idegenhonos fajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.	

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A becserjésedett gyepeket szárazúzózással, cserjeirtással, lehetőleg mozaikos élőhelyszerkezet kialakításával: honos fajú fa- illetve cserjefoltok visszahagyásával lehet helyreállítani. A felnövekvő fás vegetáció eltávolítása csak abban az esetben javasolt, ha célja a gyepgazdálkodás visszaállítása, és ha a kezelés (legeltetés, kaszálás) lehetősége hosszú távon is biztosított. Amennyiben a gyepként való kezelés nem megoldható, a honos fajú állományokban a természetes szukcessziós folyamatok érvényesülését nem kell gátolni.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

A cserjés, erdősödő területek átmeneti szukcessziós állapotot képviselnek, és fontos élőhelyei néhány védett és közösségi jelentőségű fajnak. A gyepek helyreállítása természetvédelmi szempontból csak akkor előnyös, ha hosszútávú kezelésük biztosított.

KE-6 Gyepterületek

(a) Kezelési egység kódja: KE-6

(b) Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egységbe soroltuk a terület valamennyi gyepterületét, a vadföldeket, a tisztásokat és üde, nedves fátlan területeket. A gyepek többsége degradált, kaszálással hasznosítják. Sok esetben szórók, vadetetők is találhatóak rajtuk, mely tovább fokozza az amúgy is jelentős gyomosodást (jellemzően aranyvesszővel). A gyepek kezelése többnyire a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet előírásainak megfelelően történik.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- OC – Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek
- OD – Lágyszárú évelő özőnfajok állományai
- OF – Magaskórós ruderalis gyomnövényzet

Érintett Natura 2000 élőhelyek: -

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

- nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok:

- imádkozó sáska (*Mantis religiosa*)
- kis tarkalepke (*Melitaea trivia*)
- kis tűzlepke (*Lycaena thersamon*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A gyepek kezelését a kialakult gyakorlatnak is megfelelően legeltetéssel és/vagy kaszálással kell biztosítani a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet előírásainak megfelelően. A területen nem jellemző a legeltetés, de esetleges alkalmazása esetén kerülni kell a túllegeltetést a gyomosodás és a fajkészlet elszegényedésének megelőzése érdekében. Szükség esetén őszi tisztító kaszálás végezhető. Védett növényfajok élőhelyein a gyepterületeket a védett fajok termésérése utáni időszakban javasolt megkezdeni. Természetvédelmi szempontból az évi egyszeri vagy kétszeri kaszálás megfelelő. Az élőhelyi és faji diverzitás megőrzése, illetve fejlesztése céljából a gyepterületeken honos fajú delelőfákat, fészkelőhelynek alkalmas cserjecsoportokat, cserjés szegélyeket javasolt visszahagyni. Az állatvilág védelme érdekében kizáró kaszálás és vadriasztó lánc alkalmazása szükséges, valamint a kaszálásból, illetve a legeltetésből kizárt területeket, bűvósávokat javasolt kijelölni. Az inváziós lágyszárúakkal fertőzött részeket az özőnnövények visszaszorítása, illetve terjedésük megelőzése érdekében évente többszöri (lehetőleg az inváziós fajok termésérése előtti) kaszálással javasolt kezelni.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet. az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
- A Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet

b) Javasolt előírások:

Kód	Előírás javaslat	Megjegyzés
GY14	Felázott talajon munkavégzés nem megengedett.	
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.	
GY25	A területen lévő cserjék irtása és eltávolítása.	
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.	
GY30	A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése.	
GY33	A gyepterületen előforduló őshonos hagyasfák, hagyasfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok meghagyása.	
GY103	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítás, illetve a kaszálás felfüggesztése, és haladéktalanul a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság értesítése, akinek a javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kialakítása.	
GY108	Erősen fertőzött foltok sokkoló kaszálással történő kezelése évente legalább háromszor.	Cél az inváziós lágyszárúak visszaszorítása.
GY116	A területen trágyadeponia, széna és szalmakazlak nem helyezhetők el.	
GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.	
GY130	Gépi cserjeirtás csak kemény (száraz vagy fagyott) talajon végezhető. Tartós esőzés után a munkák szüneteltetése, gépekkel mozogni a területen csak annak felszáradása után lehet. A gépi munkavégzés nem károsíthatja a gyepet.	

GY132	A levágott növényi részek lehordása a gyepterületről 1 hónapon belül, a kivágott cserjéket tilos a gyepen deponálni.	
-------	--	--

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az inváziós fajokkal fertőzött területek természetessége gyakori kaszálással javítható. A cserjésedő területeken a gyepeket szárazúzózással, cserjeirtással, lehetőleg mozaikos élőhelyszerkezet kialakításával: honos fajú fa- illetve cserjefoltok visszahagyásával lehet helyreállítani.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

Aktív kezelés (kaszálás, legeltetés) hiányában a gyepes élőhelyek cserjésedése, majd beerdősülése nem elkerülhető. A kezeléseket úgy kell kivitelezni, hogy azok a védett és közösségi jelentőségű fajok hosszútávú megőrzését biztosítsák.

KE-7 Vizes élőhelyek

(a) Kezelési egység kódja: KE-7

(b) Kezelési egység meghatározása:

A területen két nagyobb felületű tó található, a Högyész-Szálláspuszta melletti és a Lengyel-Annafürdőnél lévő pihenőtavak. A tavakon eseti jelleggel horgásznak, emiatt különböző halfajok lettek betelepítve. A Szálláspuszta melletti tó környezete zártabb, viszonylag jó erdőkkel határolt, míg az annafürdői nyílt, kaszált gyepvel körülvett. Ezeken túl a (tervezési területen kívül fekvő) Donát-patak közelében, már a Natura 2000 terület részeként található egy természetközeli vizes élőhely füzekkel, náddal, melyet szintén ebbe a kategóriába soroltunk.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

P2a – Üde és nedves cserjések

U9 – Állóvizek

Érintett Natura 2000 élőhelyek: -

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

ritka hegyiszitakötő (*Cordulegaster heros*)

díszes légivadász (*Coenagrion ornatum*)

sárgahasú unka (*Bombina variegata*)

vöröshasú unka (*Bombina bombina*)

mocsári teknős (*Emys orbicularis*)

vidra (*Lutra lutra*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok:

pettyes göte (*Triturus vulgaris*)

vízisikló (*Natrix natrix*)

vízi denevér (*Myotis daubentonii*)

pataki szitakötő (*Orthetrum brunneum*)

feketelábú szitakötő (*Gomphus vulgatissimus*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A Donát-patak közelében lévő vizes élőhely viszonylag magas természetességű, az idegenhonos fajok esetleges irtásán kívül más beavatkozást nem igényel. A pihenőtavak patakok duzzasztása révén jöttek létre. A tavakból kifolyó patakok számos védett és közösségi jelentőségű fajnak (pl. ritka hegyiszitakötő) fontos élőhelye, ezért a természetes vízjárásuk (állandó áramló víz) biztosítása nagyon fontos.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

- A halgazdálkodásról és a hal védelméről szóló 2013. évi CII. törvény vonatkozó rendelkezései
- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről

b) Javasolt előírások:

Kód	Előírás javaslat	Megjegyzés
V01	A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minősítésű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.	
V19	Idegenhonos halfajok visszaszorítása, idegenhonos halfaj nem telepíthető.	Mivel az idegenhonos fajok telepítését az 1996. évi LIII. törvény 14. §-a természetes és természetközeli állapotú vizek esetében általánosan megtiltja, ennek kapcsán a tilalom hatékony érvényesítése a cél.
VA03	A területen szóró, vadetető, sózó nem létesíthető.	

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Természetvédelmi szempontból nem indokolt élőhelyrekonstrukció vagy élőhelyfejlesztés a kezelési egységben.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

A természetszerű állapotú részeken (Donát-patak melletti vizes élőhely) megfelelő vízellátottság mellett nincs szükség beavatkozásra, a terület zavartalanságának biztosítása a legmegfelelőbb kezelés a védett és közösségi jelentőségű fajok érdekében. A tervezési területen a magas a vadlétszám. Mivel az érzékeny vizes élőhelyet a vad túrásával, taposásával könnyen károsítja, ezért környezetében vadat vonzó létesítmény elhelyezése nem javasolt. A tavakban előforduló idegenhonos halfajok felboríthatják az ökoszisztéma egyensúlyát, ezért telepítésük mellőzendő. A tavakból kilépő patakok több védett állatnak biztosítanak táplálkozó- és szaporodó helyet, a megfelelő mennyiségű és minőségű áramló víz folyamatos megléte elsődleges fontosságú számukra.

KE-8 Mesterséges felszínek, épített környezet, roncsterületek

(a) Kezelési egység kódja: KE-8

(b) Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egységbe tartoznak az intenzív emberi használat alatt álló mesterséges objektumok, a burkolt- és földutak és zavart környezetük.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

OC – Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek

U10 – Tanyák, családi gazdaságok

U11 – Út- és vasúthálózat

Érintett Natura 2000 élőhelyek: -

Érintett közösségi jelentőségű fajok: -

Érintett, egyéb kiemelt fajok: -

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Természetvédelmi célú kezelésük (a rekultiváción kívül) nem értelmezhető, cél a területek olyan módon való használata, hogy az a környező értékes élőhelyekre ne legyen negatív hatással.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről

b) Javasolt előírások:

A kezelési egységre előírás javaslatok nem fogalmazhatók meg, a területhasználati és területkezelési módokat a hatályos ágazati jogszabályok és egyedi hatósági engedélyek szabályozzák.

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Élőhelyrekonstrukció a területen található valamely telephely, vonalas létesítmény stb. megszűnése, felszámolása esetén válhat szükségessé. Ilyen esetben a terület rekultivációja, az inváziós fajok megtelepedésének vagy terjedésének megakadályozása, a természetszerű állapot helyreállítása javasolt.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység jelentősége természetvédelmi szempontból másodlagos, a kezelési javaslatok célja csupán a környező értékes élőhelyek zavarásának minimalizálása lehet.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

A terület egészére nézve elmondható, hogy a legnagyobb értékét az összefüggő és viszonylag nagy kiterjedésű erdők adják, melyek megfelelő, a természetvédelmi szempontokat érvényesítő kezelésén túl nincs szüksége különleges beavatkozásra. A természetvédelmi szempontból legértékesebb állományokban éppen a minél teljesebb zavartalanság biztosítása a legszükségesebb. Élőhelyfejlesztésként említhető az elegyetlen, ültetvény-szerű állományok és a tájidegen fafajú erdők szerkezetátalakítása, melynek költségeihez pályázati forrásokat célszerű igénybe venni.

Az erdőfelújításokat javasolt a klímaváltozás hatásaira tekintettel megtervezni. A jelölő élőhelyek kevésbé optimális környezeti adottságú termőhelyeken található állományainak változatlan formában való megőrzése hosszú távon nem reális cél. A változó környezethez alkalmazkodva várható egyes gyertyános-tölgyesek átalakulása cseres-tölgyes társulásokká, a bükkösök hosszú távú fenntarthatósága kérdéses. Javasolt az erdőgazdálkodás, illetve az erdőtervezés során ezen átalakulások figyelembe vétele.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

szarvasbogár (*Lucanus cervus*)

A nagy szarvasbogár védelmét elsősorban élőhelyének biztosítása szolgálja. Ennek érdekében javasolt a pusztuló, vagy elhalt tölgyfák megőrzése. A faj élőhelyeinek hosszú távú fenntartását szolgálhatják a nyiladékok, utak, tisztások szélén, (napos helyen) kijelölt biotópfák, valamint a hagyasfacsoportok megőrzése azok természetes pusztulásáig. A vaddisznó túrásával károsíthatja a föld alatt fejlődő lárvákat, ezért állományának csökkentése javasolt.

nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*)

A nagy hőscincér védelme érdekében főleg az idős tölgyfákat javasolt megőrizni, elsősorban azokat, amelyek napnak kitett, erdőszéli helyzetben, lékek körül, tisztásokon állnak. Fontos a folyamatos erdőborítás, és vele a biotópfák, hagyasfák, tanúfák természetes pusztulásukig való megőrzése, hogy a hőscincérállomány térbeli és időbeli folytonossága biztosítva legyen. A nagy hőscincér tipikus esernyőfaj: a hőscincéres fákban erőteljes az odvasodás, ami nem csupán más szaproxilofág bogárfajoknak, de madaraknak és kisemlősöknek is kedvez.

havasi cincér (*Rosalia alpina*)

A faj a bükkösökhöz kötődik elsősorban. Vegyes korú, idős egyedeket is tartalmazó bükkerdők kialakítása, a sérült, elhalt fák helyszínen hagyasá, a hagyasfák és a tanúfák megőrzése kívánatos, főként napsütötte helyeken (lékek mellett, tisztások, utak, nyiladékok mentén). A kitermelt faanyagot árnyékos helyen javasolt deponálni, vagy május közepéig elszállítani a területről, mivel a napsütötte farakások rendkívül vonzó peterakóhelyek, a több évig fejlődő lárváknak azonban csapdaként szolgálnak (és a lárvák rágásukkal a faanyag minőségét is rontják).

gyászcincér (*Morimus funereus*)

A fajvédelem elsősorban az idős és elhalt fák, tuskók megőrzését célozza. Fennmaradását segíti a szálaló erdőművelés, a faállományban a vegyes korú állományok kialakítása, a hagyásfák és a tanúfák megőrzése. A gazdasági célú fakitermelést télen javasolt végezni – ami más okokból is fontos –, és a kitermelt faanyagot minél előbb, de legkésőbb áprilisig javasolt elszállítani, hogy a farakások ne szolgáljanak szaporodási csapdaként.

csíkos medvelepke (*Callimorpha quadripunctaria*)

A faj populációjának stabilitása a természetszerű erdők, és különösen az erdőszegélyek megőrzésével biztosítható. Fontos kontrollálni az inváziós növényfajok terjedését az erdei alj- és szegélynövényzetben.

nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)

A faj magas talajvízszinttel rendelkező élőhelyet jelez, ahol a vízháztartás kiegyensúlyozott és nem szélsőséges. Csak ilyen helyen található nagy egyedszámú kora nyári nemzedéke, amely egyben sikeres áttelelést is jelez. Életterének lecsapolása, kiszárítása a faj eltűnéséhez vezet. Élőhelyeinek legeltetése fontos, de csak sávosan vagy mozaikosan. Az első kaszálást június közepére javasolt időzíteni, mert a nagy tűzlepke rajzása ekkorra már jórész lezajlik. Az esetleges második kaszálást augusztus 15 után javasolt elvégezni. A kaszálatlanul hagyott bűvósávokat és/vagy a legelésből kizárt foltokat minden évben más helyen javasolt kijelölni.

magyar tavaszi fésűsbagolylepke (*Dioszeghyana schmidtii*)

Vegyes korú, cser elegyet tartalmazó melegebb, déli kitettségű erdőállományok előnyösek a faj számára. A folyamatos erdőborítás és a cserjés szegélyvegetáció megőrzése javasolt. Vágásos üzem módban kezelt erdők esetében a cser dominálta, kissé felnyíló állományrészeken hagyásfacsoport kijelölése, továbbá a cseres erdőszegélyek 20–30 m szélességben történő megtartása is szükséges a faj túlélésének biztosítása érdekében.

ritka hegyiszitakötő (*Cordulegaster heros*)

Semmilyen beavatkozás (árokásás, kiépítés, turizmusfejlesztés, fakitermelés) nem javasolt a kisvízfolyások környezetében és eredésük közelében. A meanderező erdei kis patakok és üde patak völgyek természetes állapotban (dinamikában) történő megtartása szükséges. Az erdei vízfolyások mentén mindkét oldalról 30-30 méteres véderdősáv meghagyása ajánlott véghasználat esetén. A vízfolyások szabályozása, kotrása, nem természetvédelmi célú mederrendezése a populáció károsításával jár, ezért nem javasolt.

díszes légivadász (*Coenagrion ornatum*) – A szitakötők érzékenyen reagálnak élőhelyük változásaira, a tervezési területen a vízfolyások bármilyen szabályozása (új meder kialakítás, mélyítés, kotrás) veszélyeztetheti az állományt. Az imágók és a lárvák számára egyaránt fontos a mederben és a parton is a növényzet megóvása (hínár- és mocsári növényzet). Természetvédelmi szempontból mederrendezés (kivéve a körültekintően megtervezett élőhelyrehabilitációs beavatkozást, a természetes mederviszonyok helyreállítása érdekében) nem javasolt. A feltétlenül szükséges karbantartási munkákat, (kotrást, növényzet kaszálását) javasolt szakaszosan (kilométerenként legalább kétszer 100 méteres szakasz érintetlenül hagyásával), vagy féloldalasan, 100–200 méteres szakaszonként váltott mederoldalon

(alternálva) elvégezni. Különösen fontos a növényzet épségének, a napsütötte, sekély vizű (<30cm), finomszemcsés aljzatú mederszakaszok háborítatlanságának megőrzése a párosodási és a tojásrakási időszakban, azaz május–június folyamán.

sárgahasú unka (*Bombina variegata*)

Az erdei patakokhoz és időszakos kisvizekhez (pocsolyák, keréknyomok, árkok) kötődik elsősorban, ezért az ilyen erdei mikroélőhelyeket javasolt kímélni a faj biztos fennmaradásához. Az időszakos kisvizek mindennemű szennyezését el kell kerülni (motorolaj, benzin, gázolaj-bemosódások) és a taposási károkat is javasolt minimalizálni (erdei munkagépek, terepjárók). A holt faanyag mennyiségének növelése a rendelkezésre álló telelőhelyek számát is növeli.

nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*)

A nyugati piszedenevér tipikus erdőlakó denevérfajunk. Az idősebb keményfás állományokban fordul elő. Gyakran, akár naponta váltja szálláshelyeit ezért egy adott kolóniának szálláshelyek hálózatára van szüksége. Szálláshely- és táplálékspecialista, szinte kizárólag idős fák elváló kérge alatt telepszik meg, táplálékbázisát túlnyomórészt éjjeli lepkék alkotják. Megóvása csak úgy lehetséges, ha olyan erdőrészek, nagyobb facsoportok maradnak meg, melyekben az elhalt, lábbonálló fák aránya magas. Ismert szálláshelyeiken az esetleges fakitermelések augusztus 15. és október 31. közötti elvégzésével elkerülhető a kolykezőkolóniák, illetve a telelőcsoportok elpusztítása. Az álló holtfák meghagyása, illetve az odvas, idős faegyedek megőrzése feltétlenül indokolt. Javasolt a biotópfák kijelölése és megőrzése, valamint a hagyasfacssoportok állományszéleken való kijelölése, úgy hogy a szomszédos részletek hagyasfacssoportjai érintkezzenek egymással, és így minél nagyobb területű, természetes pusztulásig megőrzött menedékterületként maradjanak a területen. A kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni, és csak abban az esetben használni, ha ez elkerülhetetlen, mivel így a táplálékbázis megőrizhető.

Külön kiemelő, hogy az erdőlakó jelölő denevérfajok (nyugati piszedenevér és nagyfülű denevér) élőhelyvédelme szorosan összefügg a xilofág jelölő rovarfajok védelmével, hiszen élőhelyi igényeik is hasonlóak. Így érdekükben kiemelt cél kell legyen az idős tölgyesek és bükkösök védelme (folyamatos erdőborítás biztosítása), a vágásérettségi korok kitolása, a nevelővágások során a lábbon száradó, és lábbon száradt faegyedek megóvása.

díszes légivadász (*Coenagrion ornatum*) – A szitakötők érzékenyen reagálnak élőhelyük változásaira, a tervezési területen a vízfolyások bármilyen szabályozása (új meder kialakítás, mélyítés, kotrás) veszélyeztetheti az állományt. Az imágók és a lárvák számára egyaránt fontos a mederben és a parton is a növényzet megóvása (hínár- és mocsári növényzet). Természetvédelmi szempontból mederrendezés (kivéve a körültekintően megtervezett élőhelyrehabilitációs beavatkozást, a természetes mederviszonyok helyreállítása érdekében) nem javasolt. A feltétlenül szükséges karbantartási munkákat, (kotrást, növényzet kaszálását) javasolt szakaszosan (kilométerenként legalább kétszer 100 méteres szakasz érintetlenül hagyasával), vagy féloldalasan, 100–200 méteres szakaszonként váltott mederoldalon (alternálva) elvégezni. Különösen fontos a növényzet épségének, a napsütötte, sekély vizű (<30cm), finomszemcsés aljzatú mederszakaszok háborítatlanságának megőrzése a párosodási

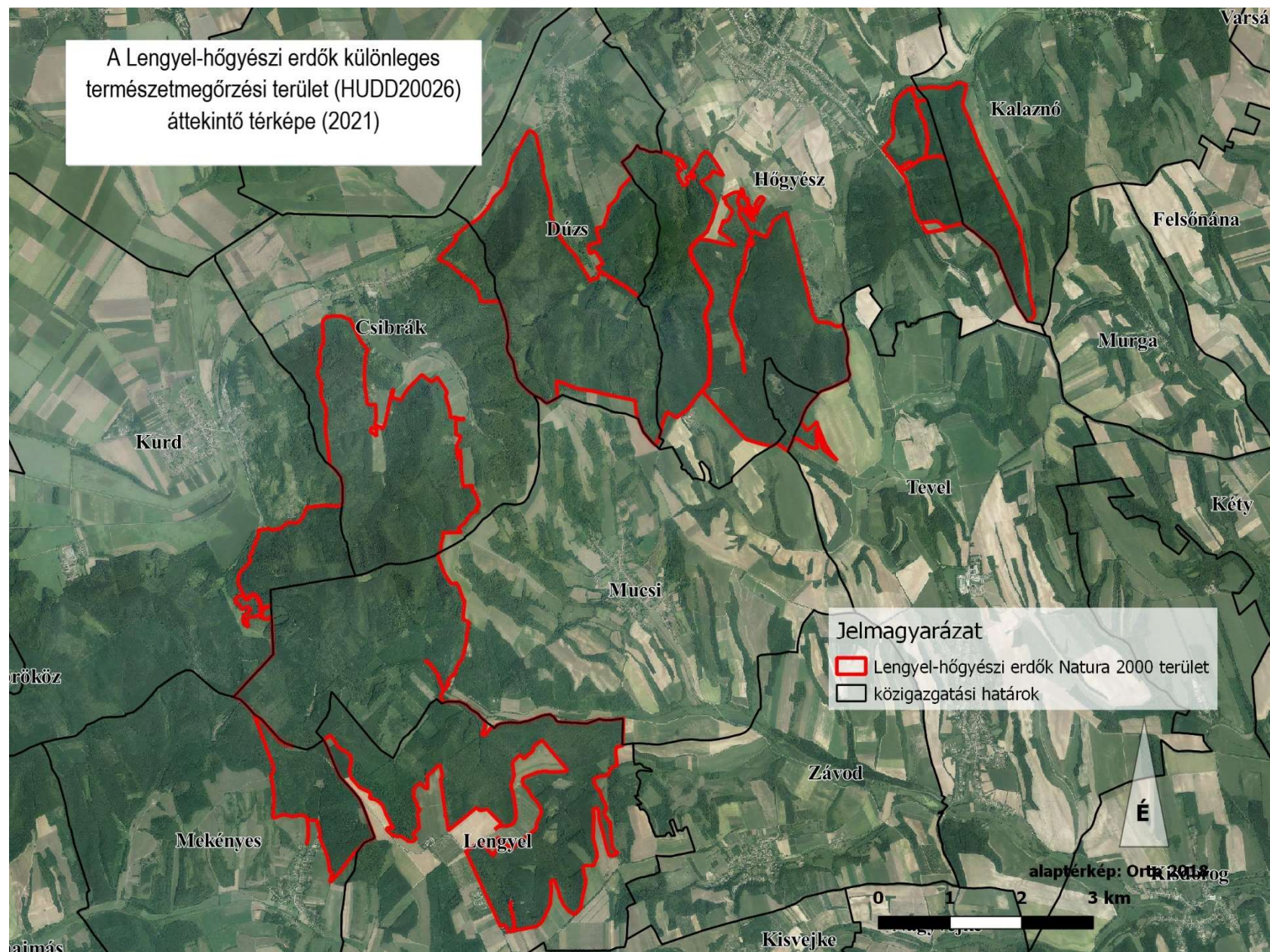
és a tojásrakási időszakban, azaz május–június folyamán. A Ropolyi-horgásztóban javasolt a tó elfolyó vizeiben túlzott szervesanyag terhelést okozó beetetés csökkentése.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

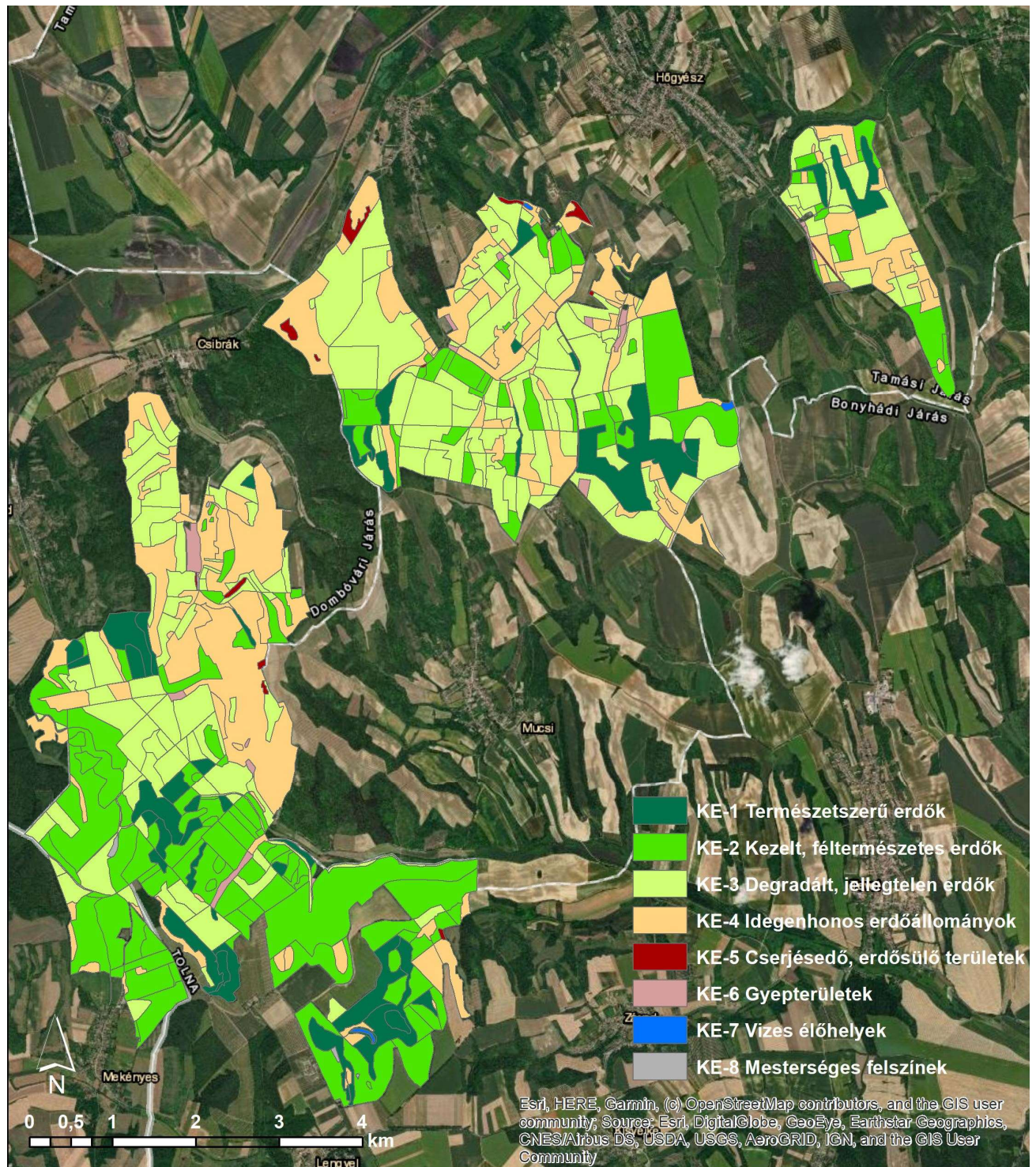
A területet esetlegesen érintő, a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) keretében zajló kutatásokat továbbra is folytatni kell. A jelen munka elkészítéséhez elvégzett élőhelytérképezést és széleskörű zoológiai és botanikai felméréseket a fenntartási terv felülvizsgálatai előtt, 10 – 15 évente célszerű újra elvégezni. A jelölő fajok és élőhelyek tekintetében minimálisan hat évente (a közösségi jelentőségű fajokról és élőhelyekről az Európai Unió felé benyújtandó jelentések periódusainak megfelelően) javasolt elvégezni az állományok és területek felmérését.

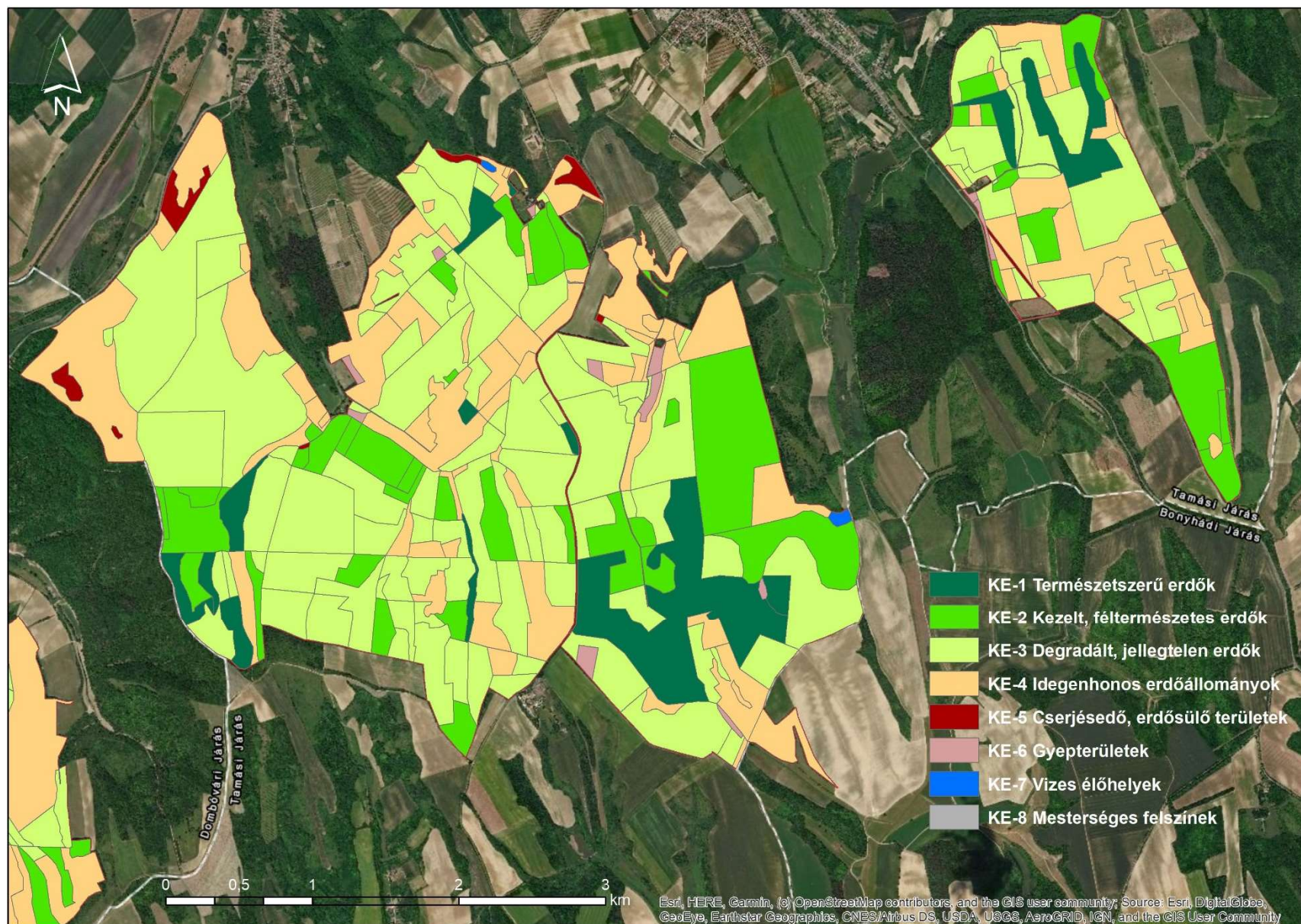
3.2.5. Mellékletek

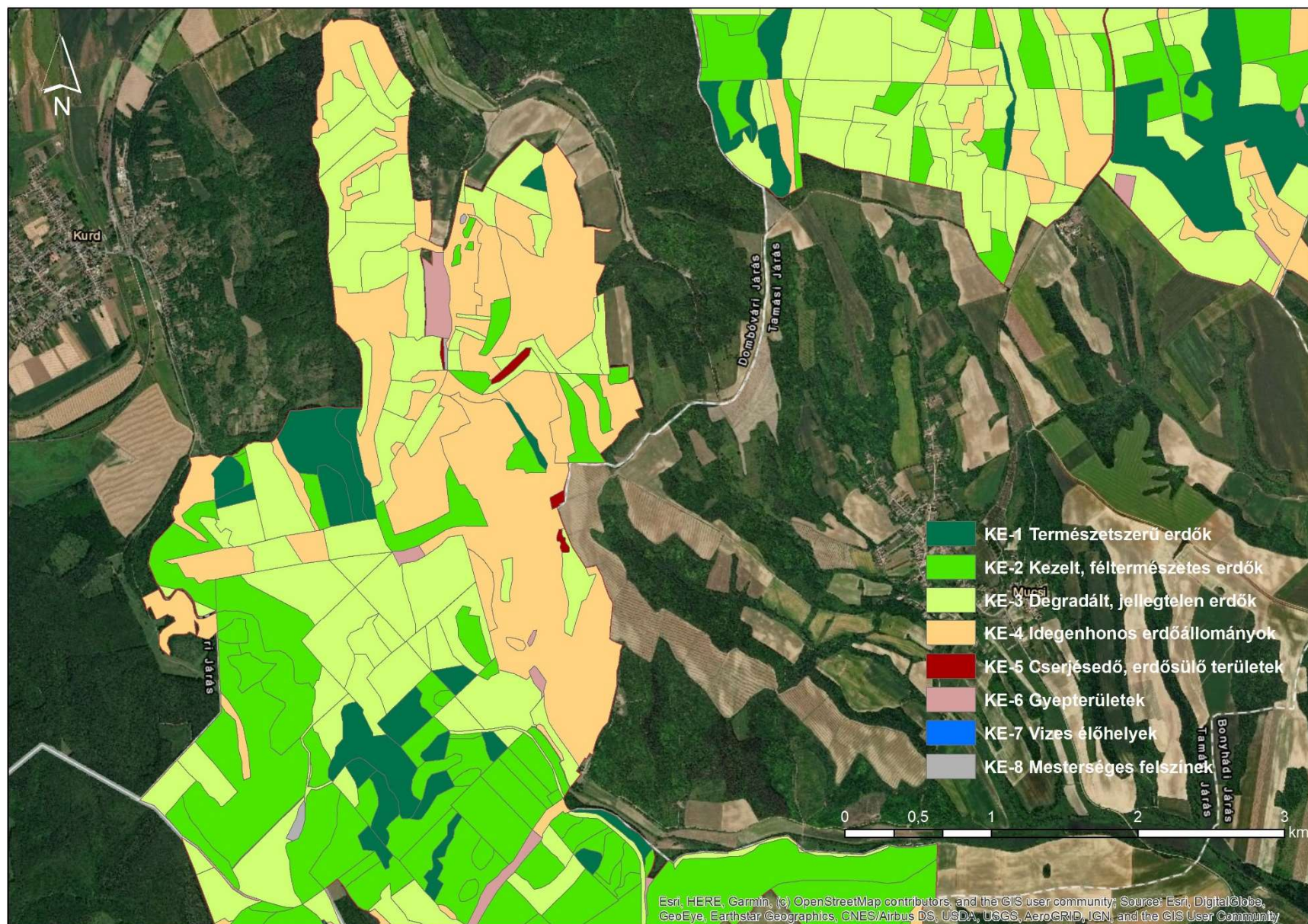
1. A Lengyel-hőgyészi erdők különleges természetmegőrzési terület (HUDD20026) áttekintő térképe (2021)
2. A Lengyel-hőgyészi erdők különleges természetmegőrzési terület (HUDD20026) kezelési egységeinek térképei (2020)
3. A Lengyel-hőgyészi erdők különleges természetmegőrzési terület kezelési egységeihez tartozó földrészletek és erdőrészletek listája (A táblázat térinformatikai leválogatással készült, adatai tájékoztató jellegűek. Mivel a kezelési egységek nem igazodnak földrészlet- vagy erdőrészlet határhoz, ezért egy részlet több kezelési egységhez is tartozhat, illetve minimális átfedés esetén is megjelenítésre kerül az adott kezelési egységnél.)

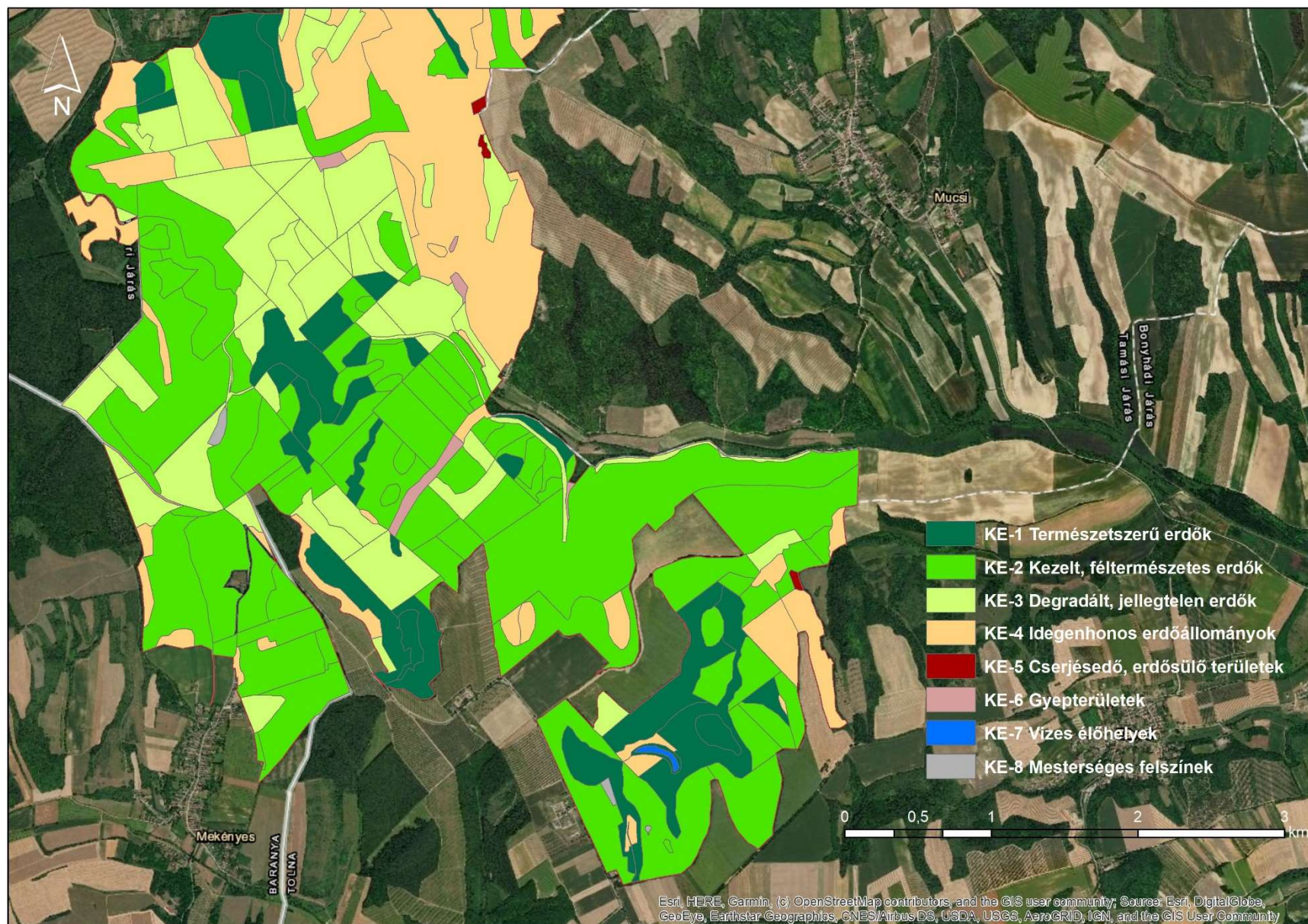

2. A Lengyel-högyészi erdők különleges természetmegőrzési terület kezelési egységeinek térképei (2020)

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Terület (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
1	Természetszerű erdők	366,19	Csibrák, 057/, 060/a, 060/b, 061/, Dúzs, 064/a, 064/b, 065/, 069/, 070/, 071/, 073/a, 078/, 080/a, 080/b, 080/c, Hőgyész, 0100/1a, 0100/1k, 042/3c, 042/3d, 042/3l, 085/h, 087/a, 087/h, 087/j, 087/m, 087/n, 088/, 089/a, 089/b, 089/c, 089/d, 090/, 091/a, 091/b, 091/c, 091/f, 096/a, 096/c, 097/, Kalaznó, 0213/, 0214/, 0215/, Kurd, 051/b, 051/c, Lengyel, 0104/1, 0104/3, 0106/1b, 0106/1c, 0106/1d, 0124/, 0125/a, 0125/b, 0125/c, 0126/, 0127/a, 0127/b, 0127/c, 0128/b, 0128/c, 0128/d, 0128/f, 078/a, 078/b, 090/2a, 090/2c, 092/a, 092/b, 092/c, 092/d, 093/4, 093/6, 093/7, 093/8, 093/9a, 093/9b, 093/9c, 094/a, 094/b, 094/c, 094/f, 095/a, 095/b, 096/a, 096/b, 096/c, 097/a, 097/b, 097/c, Mucsi, 0141/a, 0142/, 0143/, 0144/, 0147/, 0148/, 0149/, 0151/, 066/	Csibrák, 10 D, 10 E, 10 ÚT, 4 A, 5 B, 5 D, 6 L, 8 A, 8 D, 8 M, Dúzs, 10 I 2, 10 K, 11 G, 11 H, 11 I, 11 NY, 14 C, 14 D, 14 NY 2, 14 ÚT, 17 C, 6 A, 7 B, 7 C, 7 NY, 8 A, 8 B, 8 NY 1, 8 NY 2, 9 A, 9 B, 9 C, 9 D, 9 E, Hőgyész, 1 C, 1 D, 1 F, 1 G, 1 H, 1 K, 1 NY, 1 VF 1, 13 B, 15 A, 15 B, 15 C, 15 NY, 17 A, 17 ÚT, 18 A, 19 A, 19 B, 19 C, 19 NY, 20 A, 23 A, 23 B, 23 NY, 23 VF, 24 A, 24 B, 24 NY, 25 A, 25 NY, 26 A, 26 B, 26 C, 26 NY, 27 A, 28 A, 28 B, 28 NY, 29 A, 29 NY, 3 NY, 30 A, 30 B, 30 C, 30 D, 30 E, 30 F, 30 NY, 31 A, 31 B, 31 C, 31 NY, 37 D, 37 F, 37 G, 37 H, 37 NY 1, 38 A, 38 B, 38 C, 38 D, 38 NY, 39 A, 39 D, 5 E, 6 A, 6 E, 6 NY, 7 C, Kalaznó, 2 B, 2 C, 2 E, 2 NY, 3 A, 3 C, 3 D, 3 E, 3 F, 3 NY 1, 3 NY 2, 4 A, 4 B, 4 C, 4 D, 4 F, 4 G, 4 NY, 5 A, 5 B, 5 D, 5 NY, Kurd, 45 C, 46 A, 46 B, 46 E, 46 NY, 47 A, 47 B, 47 C, 47 E, 47 NY, 48 A, 48 C, 48 NY, 49 B, Lengyel, 1 A, 1 B, 1 NY, 11 C, 11 NY, 12 A, 12 CE, 13 VI, 2 B, 2 D, 2 E, 2 NY, 27 A, 27 NY, 28 B, 28 C, 28 NY, 29 B, 29 NY, 3 A, 3 B, 3 NY, 30 A, 30 B, 30 C 2, 30 C 3, 30 NY, 31 A, 31 B, 31 C, 31 NY, 32 A, 32 B, 32 C, 32 NY, 33 B, 33 C, 33 D, 33 NY 2, 34 A, 34 B, 34 NY, 35 A, 35 NY, 36 A, 36 B, 36 C, 36 D, 36 E, 36 NY, 4 B, 5 A, 5 NY 1, 5 NY 2, 6 A, 6 B, 6 NY, 7 A, 7 B, 7 C, 7 D, 7 NY, 8 A, 8 NY, Mucsi, 14 A, 14 B, 14 C, 14 D, 14 E, 14 F, 14 ÚT, 15 A, 15 B, 15 C, 15 D, 15 NY, 16 A, 16 B, 16 C, 19 C, 19 NY, 20 A, 20 B, 20 C, 20 NY 1, 20 NY 2, 20 NY 3, 20 ÚT, 21 A, 21 B, 21 NY 1, 21 NY 2, 21 NY 3, 21 ÚT, 26 A, 26 B, 26 C, 26 NY, 27 D, 28 F, 28 NY, 29 VF 2, 33 A, 33 B, 33 C, 33 F, 33 NY
2	Kezelt, féltermészetes erdők	1065,66	Csibrák, 057/, 059/, 060/a, 060/b, 061/, 063/, Dúzs, 041/a, 041/b, 041/c, 041/d, 043/b, 064/a, 064/b, 065/, 066/a, 066/b, 066/c, 067/a, 067/b, 068/, 069/, 071/, 072/a, 072/d, 073/a, 073/c, 078/, 080/a, 080/b, 080/c, 081/, Hőgyész, 0100/1a, 0100/1f, 0100/1g, 0100/1h, 0100/1j, 0100/1m, 0100/1n, 0105/1, 0108/23d, 042/3d, 042/3l, 085/h, 087/a, 087/h, 087/j, 087/k, 087/l, 087/m, 087/n, 088/, 089/a, 089/b, 089/c, 096/a, 096/c, Kalaznó, 0213/, 0224/, 0226/, 0227/a, 0227/b, Kurd, 051/b, 051/c, 052/, 054/4, Lengyel, 0100/, 0101/a, 0101/b, 0101/c, 0101/d, 0103/a, 0103/b, 0104/1, 0104/2, 0104/3, 0106/1b, 0106/1c, 0106/1d, 0107/a, 0107/b, 0107/c, 0108/, 0110/, 0111/, 0112/a, 0112/b, 0113/, 0114/a, 0114/b, 0114/c, 0115/a, 0115/b, 0115/c, 0115/d, 0121/a, 0121/b, 0121/c, 0123/, 0124/, 0125/a, 0125/b, 0125/c, 0126/, 0127/a, 0127/b, 0127/c, 0128/b, 0128/c, 0128/d, 0128/f, 078/a,	Csibrák, 10 C, 10 D, 10 ÚT, 11 ÚT 3, 35 K, 4 D, 4 E, 5 B, 5 D, 5 E, 5 G, 5 H, 5 I, 6 A, 6 B, 6 C, 6 E, 6 F, 6 G, 6 H, 6 I, 6 J, 6 N, 6 O, 7 C, 7 D, 7 E, 7 F, 7 G, 7 I, 7 NY, 8 I, 8 J, 8 K, 9 B, 9 NY, 9 VF 8, Dúzs, 10 A, 10 F, 10 G, 10 H, 10 I 1, 10 I 2, 10 J, 10 K, 10 L, 10 M, 10 N, 10 NY, 11 A, 11 C, 11 NY, 12 A, 12 B, 12 C, 12 NY, 13 NY, 14 A, 14 B, 14 G, 14 NY 1, 14 NY 2, 14 ÚT, 15 A, 15 B, 15 C, 15 D, 15 NY, 15 TI, 15 ÚT, 15 VF, 16 C, 16 G, 16 NY 2, 16 TI, 16 ÚT 1, 17 D, 17 E, 17 F, 17 NY, 4 TI, 5 A, 5 B, 6 A, 6 B, 6 C, 7 C, 7 NY, 8 A, 8 B, 8 NY 1, 8 NY 2, 9 A, 9 B, 9 C, 9 D, Hőgyész, 1 D, 1 F, 10 D, 100 C, 11 A, 12 A, 12 NY, 13 A, 13 B, 13 NY, 14 A, 15 C, 16 B, 16 C, 17 A, 17 B, 17 C, 17 NY, 18 A, 18 NY, 19 A, 19 B, 19 C, 19 NY, 2 A, 2 B, 2 C, 2 CE 1, 2 ÉP, 2 G, 2 ÚT, 2 VF, 20 A, 20 B, 20 NY, 21 A, 21 VI, 22 A, 22 NY, 23 A, 23 B, 23 NY, 24 A, 24 B, 24 NY, 25 A, 25 NY, 26 A, 26 B, 26 NY, 27 NY, 3 A, 3 NY, 3 VF, 35 A, 35 CE, 36 A, 36 B, 36 C, 36 CE, 36 D, 36 E, 36 F, 36 H, 36 I, 36 J, 36 ÚT, 37 C, 37 D, 37 E, 37 F, 37 G, 37 VF, 38 A, 38 B, 38 NY, 39 A, 39 E, 39 F, 39 G, 39 VI, 62 CE, 62 E, 62 H, 9 A, 9 B, 9 NY, Kalaznó, 2 A, 2 B, 2 C, 2 D, 2 NY, 23 I, 3 B, 3 C, 3 D, 3 E, 3 NY 1, 3 NY 2, 4 NY, 8 A, 8 B, 8 C, 8 NY, 9 A, 9 B, 9 NY, Kurd, 19 B, 19 TI 2, 20 A, 20 B, 20 NY, 21 NY, 22 A, 46 B, 46 C, 46 D, 46 E, 46 F, 46 G, 46 NY, 47 B, 47 C, 47 NY, 48 A, 48 B, 48 NY, 8 C, 8 F 3, Lengyel, 1 A, 1 B, 1 NY, 10 A, 10 VF, 11 A, 11 B, 11 C, 11 D, 11 NY, 12 A, 12 B 1, 12 B 2, 12 B 3, 12 B 4, 12 CE, 12 ÚT, 13 A, 13 B, 13 CE, 13 NY 1, 13 NY 2, 13 ÚT, 13 VI, 14 A, 14 B, 14 NY 1, 14 NY 2, 15 A, 15 B, 15 NY, 16 A, 16 B, 16 NY, 17 A, 17 NY, 18 A, 18 NY, 19 A, 19 NY, 2 A, 2 B, 2 C, 2 D, 2 E, 2 F, 2 G, 2 NY, 20 A, 20 NY, 21 A, 21 NY, 22 A, 23 A, 23 NY 1, 23 NY 2, 24 A, 25 A, 25 B, 25 C, 25

			081/, 082/, 090/2a, 090/2c, 092/a, 092/b, 092/c, 092/d, 093/4, 093/6, 093/7, 093/9a, 093/9b, 093/9c, 094/a, 094/b, 094/c, 094/d, 095/a, 096/a, 096/c, 097/a, 097/b, 097/c, 098/2, 099/, Mekényes, 010/, 011/, 012/1, 013/, 014/, 015/, 016/, 017/, 021/, 022/2, 023/, 024/4, 025/, 026/, 027/, 028/, 029/8, 05/, 06/, 07/, 08/, 09/, Mucsi, 0125/, 0126/, 0127/, 0140/, 0141/a, 0142/, 0143/, 0145/, 0146/a, 0146/b, 0146/c, 0147/, 0148/, 0149/, 0151/, 0152/, 0153/, 0155/1b, 0155/2, 096/24	D, 25 NY, 26 A, 26 B, 26 C, 26 CE, 26 D, 26 NY, 27 A, 27 NY, 28 A, 28 B, 28 C, 28 NY, 29 A, 29 B, 29 NY, 30 A, 30 B, 30 C 1, 30 C 2, 30 C 3, 30 NY, 31 A, 31 B, 32 A, 32 B, 32 C, 32 NY, 33 A, 33 B, 33 C, 33 D, 33 NY 1, 33 NY 2, 34 A, 34 B, 34 NY, 35 A, 35 NY, 36 A, 36 B, 36 C, 36 D, 36 E, 36 NY, 38 B, 4 A, 4 NY 1, 40 B, 40 VF 1, 5 A, 5 NY 2, 8 B, 8 NY, 9 A 1, 9 A 2, 9 B, 9 C, 9 D, 9 NY, Mekényes, 11 ÚT 1, 12 ÚT, 13 A, 14 A, 14 B, 14 C, 14 D, 14 E, 14 F, 14 NY, 14 ÚT 1, 14 ÚT 2, 15 A, 15 B, 15 C, 15 D, 15 E, 15 F, 15 G, 15 NY, 19 A, 19 B, 19 C, 19 D, 19 EY 1, 19 EY 2, 19 ÚT, 20 A, 20 B, 20 C, 20 D, 20 EY, 20 TI, 20 ÚT 1, 20 ÚT 2, 21 A, 21 B, 21 C, 21 D, 43 A, 43 B, 43 C, 43 D, 43 E, 43 F, 43 K, 43 L, 43 NY 2, 43 NY 3, 43 ÚT, Mucsi, 1 A, 10 A, 10 B, 10 NY, 11 A, 11 B, 11 C, 11 NY, 12 A, 12 NY, 13 A, 13 B, 13 NY, 14 A, 14 D, 14 F, 14 NY, 15 C, 15 D, 15 NY, 16 D, 17 A, 19 A, 19 B, 19 C, 19 NY, 19 ÚT, 2 A, 2 NY, 20 A, 20 B, 20 C, 20 D, 20 NY 1, 20 NY 2, 20 NY 3, 20 ÚT, 21 A, 21 B, 21 NY 1, 21 NY 2, 21 NY 3, 21 ÚT, 22 A, 22 B, 22 NY, 22 ÚT, 23 A, 23 VF, 24 A, 24 NY, 25 A, 25 NY, 26 A, 26 B, 26 C, 26 D, 26 NY, 27 A, 27 B, 27 C 1, 27 C 2, 27 C 3, 27 D, 27 NY, 28 B, 28 C, 28 NY, 28 ÚT, 29 VF 2, 3 A, 3 B, 31 TI 5, 4 A, 7 NY, 8 A, 8 B, 8 NY, 9 A, 9 B, 9 NY
3	Degradált vagy jellegtelen honos fafajú és idegenhonossal vegyes erdők	1290,68	Csibrák, 0122/5, 047/, 052/1, 054/a, 054/c, 057/, 059/, 060/a, 060/b, 061/, 063/, Dúzs, 040/, 041/a, 041/b, 041/c, 041/d, 042/, 043/a, 043/b, 044/, 048/4, 048/6, 061/a, 061/b, 061/c, 062/, 063/, 064/a, 064/b, 065/, 066/a, 066/b, 066/c, 067/a, 067/b, 068/, 069/, 071/, 072/a, 072/b, 072/d, 073/a, 073/b, 073/c, 078/, 080/a, 081/, 082/, 084/6a, 084/6b, 085/9a, 085/9b, 087/, Hőgyész, 0100/1a, 0100/1b, 0100/1f, 0100/1g, 0100/1h, 0100/1j, 0100/1k, 0100/1l, 0100/1m, 0100/1n, 042/3a, 042/3c, 042/3d, 042/3l, 042/3m, 042/3n, 085/a, 085/b, 085/c, 085/d, 085/f, 085/g, 085/h, 087/a, 087/d, 087/f, 087/h, 087/j, 087/l, 087/n, 088/, 089/a, 089/b, 089/c, 090/, 091/a, 091/b, 091/c, 091/d, 091/f, 096/a, 096/b, 096/c, 097/, 098/, 099/, Kalaznó, 0213/, 0214/, 0215/, 0221/, 0222/, 0223/, 0224/, 0226/, 0227/a, Kurd, 051/b, 051/c, 052/, Lengyel, 0101/a, 0101/b, 0101/c, 0101/d, 0103/a, 0103/b, 0104/1, 0104/2, 0104/3, 0106/1b, 0106/1d, 0107/a, 0111/, 0112/a, 0112/b, 0112/c, 0113/, 0114/a, 0114/b, 0114/c, 0121/c, 0125/a, 078/a, 078/b, 095/a, 097/c, 098/2, Mekényes, 012/1, 012/2, 013/, 014/, 015/, 016/, 017/, 019/, 020/, 021/, 05/, Mucsi, 0125/, 0127/, 0128/, 0140/, 0141/a, 0141/b, 0142/, 0143/, 0144/, 0145/, 0146/a, 0146/b,	Csibrák, 1 I, 1 L, 1 M, 10 ÚT, 2 A, 2 B, 2 D, 2 E, 2 F, 2 G, 2 H, 2 I, 2 J, 2 L, 2 M, 2 N, 2 TI, 3 A, 3 B, 3 C, 3 D, 3 E, 3 F, 3 G, 3 H, 3 I, 3 J, 3 K, 3 NY 1, 3 NY 2, 3 VF, 35 B, 35 C, 35 J, 35 K, 4 A, 4 B, 4 C, 4 E, 4 F, 4 G, 4 H, 5 B, 5 I, 5 J, 6 B, 6 G, 6 M, 6 N, 6 O, 6 P, 6 TI 2, 7 A, 7 F, 7 I, 7 J, 7 K, 7 L, 7 NY, 8 A, 8 B, 8 C, 8 D, 8 F, 8 H, 8 K, 8 L, 8 M, 8 N, 8 NY, 8 O, 8 TI 1, 8 TI 2, 9 B, 9 C, 9 CE, 9 F, 9 NY, 9 TI, 9 VF 1, 9 VF 2, 9 VF 8, Dúzs, 1 A, 1 B, 1 C, 1 D, 1 NY, 10 A, 10 B, 10 C, 10 D, 10 E, 10 F, 10 G, 10 H, 10 I 1, 10 I 2, 10 J, 10 L, 10 M, 10 N, 10 NY, 11 A, 11 B, 11 C, 11 D, 11 E, 11 F, 11 G, 11 H, 11 NY, 12 A, 12 B, 12 C, 12 NY, 13 A, 13 B, 13 C, 13 NY, 14 A, 14 B, 14 D, 14 E, 14 F, 14 G, 14 H, 14 NY 1, 14 NY 2, 14 ÚT, 15 A, 15 B, 15 C, 15 D, 15 NY, 16 A, 16 B, 16 D, 16 E, 16 G, 16 NY 1, 16 NY 2, 16 TI, 16 ÚT 1, 16 ÚT 2, 17 A, 17 B, 17 C, 17 D, 17 E, 17 F, 17 NY, 17 ÚT, 18 A, 18 B, 18 C, 18 CE, 18 D, 18 E, 18 VF, 2 A, 2 B, 2 C, 2 NY, 21 B, 22 A, 3 A, 3 B, 3 NY, 34 A, 34 TI, 36 F, 4 A, 4 B, 4 C, 4 D, 4 NY, 4 TI, 5 A, 5 B, 5 C, 5 NY, 6 A, 6 B, 6 NY, 7 A, 7 B, 7 C, 7 NY, 8 A, 8 B, 8 NY 1, 8 NY 2, 9 A, 9 B, 9 C, 9 D, 9 E, Hőgyész, 1 A, 1 B, 1 D, 1 E, 1 ÉP, 1 F, 1 G, 1 H, 1 J, 1 K, 1 NY, 1 TI 1, 1 TI 3, 1 ÚT, 1 VF 1, 10 A, 10 B, 10 C, 10 D, 10 E, 10 VF, 100 F, 11 A, 13 A, 13 B, 13 NY, 14 A, 14 NY, 15 A, 15 B, 15 C, 15 NY, 15 ÚT, 16 A, 16 B, 16 C, 16 D, 16 E, 16 F, 16 ÚT, 17 A, 17 B, 17 C, 17 D, 17 E, 17 NY, 17 ÚT, 18 A, 18 NY, 19 A, 19 B, 19 C, 19 NY, 2 A, 2 B, 2 C, 2 CE 1, 2 D, 2 E, 2 ÉP, 2 F, 2 G, 2 H, 2 TI, 2 ÚT, 20 A, 21 A, 22 A, 22 NY, 23 NY, 24 A, 24 B, 24 NY, 25 A, 25 NY, 26 B, 26 C, 26 NY, 27 A, 27 B, 27 C, 27 D, 27 NY, 28 B, 28 C, 28 D, 28 E, 28 F, 28 NY, 29 A, 29 B, 29 C, 29 D, 29 NY, 3 A, 3 NY, 30 A, 30 B, 30 C, 30 D, 30 F, 30 NY, 30 VF, 31 A, 31 B, 31 C, 31 NY, 35 A, 35 B, 35 C, 35 NY 1, 35 NY 2, 36 A, 36 B, 36 C, 36 D, 36 E, 36 F, 36 G, 36 H, 36 I, 36 NY, 36 TI, 36 ÚT, 37 A, 37 B, 37 C, 37 D, 37 E, 37 ÉP, 37 G, 37 H, 37 NY 1, 37 TI, 37 VF, 38 A, 38 B, 38 C, 38 D, 38 NY, 39 A, 39 B, 39 C, 39 D, 39 E, 39 F, 39 G, 39 H, 39 I, 39 VI, 4 A, 4 NY, 5 A, 5 B, 5 E, 5 F, 5 G, 5 NY, 6 C, 6 D, 6 NY, 62 CE, 62 G, 66 A, 7 A, 7 B, 7 C, 7 ÚT, 8 A, 8 C, 8 D, 8 E, 8 F, 8 G, 8 H, 8 I, 8 VF, 9 A, 9 B, 9 D, 9 NY, 9 VF, Kalaznó, 2 A, 2 D, 2 E, 2 F, 2 NY, 3 A, 3 B, 3 F, 3 NY 1, 3 NY 2, 4 A, 4 B, 4 F, 4 G, 4 NY, 5 A, 5 B, 5 C, 5 D, 5 NY, 6 A, 6 C, 6 D, 6 E, 6 NY, 7 B, 7 C, 7 D, 7 F, 7 NY, 8 NY, Kurd, 20 A, 20 B, 20 C, 20 NY, 21 A, 21 B, 21 NY, 22 A, 45 E, 45 F, 46 E, 46 F, 46 NY,

			0147/, 0148/, 0149/, 0151/, 0152/, 0153/, 0154/, 0155/1b, 0155/2, 06/9, 066/	47 C, 47 D, 47 F, 48 A, 48 B, 48 C, 48 NY, 8 D, 8 E, 8 F 3, Lengyel, 1 NY, 10 A, 10 VF, 11 A, 11 C, 11 D, 11 NY, 12 A, 12 B 2, 12 B 3, 12 B 4, 12 ÚT, 13 A, 13 B, 13 CE, 13 NY 1, 13 ÚT, 14 B, 14 NY 1, 14 NY 2, 2 C, 2 E, 2 F, 2 G, 2 TI, 21 A, 21 NY, 22 A, 23 A, 23 NY 1, 23 NY 2, 24 A, 26 A, 26 B, 26 NY, 3 NY, 31 A, 32 NY, 4 A, 4 B, 4 NY 1, 4 NY 2, 5 A, 5 NY 1, 5 NY 2, 6 B, 6 NY, 7 A, 7 B, 9 A 1, 9 NY, Mekényes, 10 ÚT, 11 ÚT 1, 11 ÚT 2, 12 A, 12 B, 12 C, 12 ÚT, 13 A, 19 EY 1, 19 ÚT, 20 D, 20 ÚT 1, 43 A, 43 B, 43 E, 43 NY 2, Mucsi, 10 A, 11 A, 11 B, 11 C, 11 NY, 12 A, 12 NY, 13 B, 14 A, 14 B, 14 E, 14 F, 14 NY, 14 ÚT, 15 A, 15 B, 15 C, 15 D, 15 NY, 16 A, 16 B, 16 C, 16 D, 16 NY, 17 A, 17 B, 17 C, 17 D, 17 E, 18 A, 18 B, 18 C, 18 CE, 18 VF, 19 A, 19 B, 19 C, 19 NY, 19 ÚT, 2 A, 2 NY, 20 B, 20 C, 20 NY 2, 20 NY 3, 20 ÚT, 21 B, 21 NY 1, 22 A, 22 B, 22 NY, 22 ÚT, 23 A, 23 NY, 24 A, 24 NY, 25 A, 28 A, 28 B, 28 C, 28 NY, 28 ÚT, 29 G, 29 TI 2, 29 VF 3, 3 A, 3 B, 3 NY, 31 TI 5, 31 TI 6, 31 VF 2, 33 B, 33 C, 33 D, 33 E, 33 F, 33 TI, 4 A, 5 B, 5 C, 5 NY, 5 VF, 6 A, 6 B, 6 NY, 7 A, 7 B, 7 C, 7 D, 7 E, 7 NY, 8 A, 8 B, 8 NY, 9 B, Tevel, 24 A
4	Idegenhonos erdőállományok	853,05	Csibrák, 0122/1, 0122/3, 0122/4, 0122/5, 047/, 052/1, 054/a, 054/c, 056/, 057/, 059/, 060/a, 060/b, 061/, 062/1, 063/, Dúzs, 040/, 041/a, 041/b, 041/c, 042/, 043/a, 043/b, 047/b, 048/4, 048/5, 048/6, 061/a, 061/b, 061/c, 062/, 063/, 064/a, 064/b, 065/, 067/a, 068/, 069/, 070/, 071/, 073/a, 078/, 081/, 082/, 084/6b, 085/1, 085/9a, 085/9b, 085/9c, 087/, Hőgyész, 0100/1a, 0100/1c, 0100/1f, 0100/1g, 0100/1h, 0100/1k, 0100/1l, 0100/1m, 0100/1n, 0100/1p, 0100/1q, 0105/1, 0108/22, 0108/23a, 0108/23b, 0108/23d, 0108/23f, 042/3a, 042/3d, 042/3l, 042/3m, 042/3n, 085/a, 085/b, 085/c, 085/d, 087/a, 087/b, 087/f, 087/g, 087/h, 087/k, 087/l, 091/f, 096/a, 096/b, 096/c, 098/, 099/, Kalaznó, 0213/, 0214/, 0215/, 0221/, 0222/, 0223/, 0224/, 0226/, 0227/a, Kurd, 051/a, 051/b, 051/c, 052/, 054/4, Lengyel, 0100/, 0103/a, 0103/b, 0104/1, 0104/3, 0115/b, 0115/d, 0121/c, 0125/a, 0125/b, 0125/c, 0126/, 0128/d, 078/a, 082/, 090/2a, 090/2c, 092/a, 093/4, 093/7, 093/8, 093/9a, 093/9b, 094/a, 094/f, 095/a, 095/b, 096/c, 099/, Mekényes, 012/1, 012/2, 013/, 019/, 020/, 021/, 023/, 024/4, 028/, 05/, 06/, Mucsi, 0125/, 0126/, 0140/, 0141/a, 0141/b, 0141/c, 0145/, 0146/a, 0146/c, 0148/, 0149/, 0153/, 06/9, 066/, Tevel, 040/2, 040/5b	Csibrák, 1 G, 1 I, 1 M, 2 A, 2 B, 2 C, 2 D, 2 E, 2 F, 2 I, 2 J, 2 K, 2 L, 2 M, 2 TI, 22 CE 2, 22 CE 3, 22 TI 2, 3 B, 3 C, 3 D, 3 E, 3 F, 3 G, 3 H, 3 I, 3 J, 3 K, 3 NY 1, 3 NY 2, 3 TI 2, 3 VF, 34 A, 35 A, 35 B, 35 C, 35 D, 35 E, 35 J, 35 M, 35 O, 35 TI, 4 A, 4 B, 4 C, 4 D, 4 F, 4 G, 4 H, 5 A, 5 B, 5 C, 5 D, 5 E, 5 F, 5 G, 5 H, 5 I, 5 J, 5 K, 6 A, 6 B, 6 C, 6 E, 6 F, 6 H, 6 I, 6 J, 6 K, 6 L, 6 M, 6 N, 6 O, 6 P, 6 TI 1, 7 A, 7 B, 7 C, 7 D, 7 E, 7 F, 7 G, 7 H, 7 I, 7 J, 7 NY, 8 A, 8 B, 8 C, 8 D, 8 E, 8 F, 8 H, 8 I, 8 K, 8 L, 8 M, 8 N, 8 NY, 8 O, 9 B, 9 C, 9 D, 9 F, 9 TI, 9 VF 2, 9 VF 6, 9 VF 7, 9 VF 8, Dúzs, 1 C, 1 D, 10 H, 10 I 1, 10 I 2, 10 J, 11 D, 11 E, 11 F, 11 G, 11 NY, 13 C, 14 A, 14 B, 14 C, 14 D, 14 E, 14 F, 14 G, 14 H, 14 NY 1, 14 NY 2, 14 ÚT, 15 B, 15 TI, 15 ÚT, 16 A, 16 B, 16 D, 16 E, 16 F, 16 G, 16 H, 16 NY 1, 16 NY 2, 16 ÚT 2, 17 A, 17 B, 17 C, 17 D, 17 NY, 18 A, 18 B, 18 C, 18 CE, 18 D, 18 E, 2 A, 2 C, 2 NY, 21 A, 21 B, 22 A, 22 B, 3 A, 3 B, 3 C, 3 NY, 34 A, 34 B, 34 D, 34 TI, 35 H, 36 F, 4 A, 4 B, 4 C, 4 D, 4 E, 4 NY, 4 TI, 4 VF 1, 4 VF 2, 5 A, 5 NY, 6 A, 6 B, 6 D, 6 NY, 7 A, 7 NY, 8 NY 2, 9 C, 9 D, Hőgyész, 1 A, 1 C, 1 CE 1, 1 D, 1 E, 1 G, 1 I, 1 J, 1 K, 1 NY, 1 TI 1, 1 TI 2, 1 TI 3, 1 ÚT, 10 A, 10 B, 10 C, 10 CE, 10 D, 10 E, 10 F, 10 VF, 100 A, 100 B 1, 100 B 2, 100 C, 100 D 1, 100 E 1, 100 E 3, 100 F, 12 A, 13 A, 13 B, 13 NY, 15 A, 15 C, 15 ÚT, 16 A, 16 C, 16 D, 16 E, 16 F, 16 ÚT, 17 E, 19 NY, 2 A, 2 C, 2 CE 1, 2 D, 2 E, 2 F, 2 ÚT, 2 VF, 20 A, 20 B, 20 NY, 27 A, 27 B, 27 C, 27 D, 27 NY, 28 A, 28 B, 28 C, 28 D, 28 E, 28 F, 28 NY, 29 B, 29 NY, 3 A, 3 VF, 30 F, 31 A, 31 B, 31 NY, 35 A, 35 B, 35 C, 35 NY 1, 35 NY 2, 36 C, 36 CE, 36 D, 36 E, 36 F, 36 H, 36 I, 36 J, 36 NY, 36 TI, 36 ÚT, 37 A, 37 B, 38 A, 39 A, 39 B, 39 C, 39 D, 39 E, 39 F, 39 I, 4 A, 5 A, 5 B, 5 C, 5 D, 5 E, 5 F, 5 G, 5 NY, 5 ÚT, 6 A, 6 B, 6 C, 6 D, 6 E, 6 NY, 6 ÚT, 62 CE, 62 E, 62 G, 62 H, 63 C, 64 A, 66 A, 7 A, 7 B, 7 ÚT, 8 A, 8 B, 8 C, 8 D, 8 E, 8 F, 8 G, 8 H, 8 I, 9 A, 9 C, 9 D, 9 VF, Kalaznó, 2 A, 2 D, 2 E, 2 F, 2 NY, 23 I, 3 A, 3 B, 3 E, 3 NY 1, 3 NY 2, 4 C, 4 D, 4 E, 4 F, 4 G, 4 NY, 5 A, 5 B, 5 C, 5 D, 6 A, 6 B, 6 C, 6 D, 6 E, 6 F, 6 NY, 7 A, 7 B, 7 D, 7 E, 7 F, 7 NY, 8 B, 8 C, 8 NY, 9 A, 9 B, Kurd, 19 A, 19 B, 19 TI 2, 20 B, 20 C, 20 NY, 21 A, 21 NY, 39 A, 45 F, 45 G, 46 A, 46 B, 46 C, 46 G, 46 H, 47 B, 47 C, 47 D, 48 A, 48 C, 49 B, Lengyel, 10 A, 10 VF, 11 NY, 12 A, 12 ÚT, 15 B, 16 A, 16 NY, 17 A, 18 A, 18 NY, 2 C, 2 F, 2 G, 25 A, 25 B, 25 C, 25 D, 26 B, 26 C, 26 CE, 27 A, 27 B, 27 NY, 28 B, 28 C, 28 NY, 3 A, 3 B, 3 NY, 31 B, 31 C, 32 NY, 33 B, 33 C, 33 ÉP, 36 D, 36 E, 4 A, 40 B, 40 CE 3, 40 TI 1, 40 TI 3, 40 VF 1, 6 A, 6 B,

				6 NY, 7 A, 7 B, Mekényes, 11 ÚT 2, 12 B, 12 C, 13 A, 13 B, 15 B, 15 C, 15 D, 20 A, 20 B, 20 ÚT 1, 20 ÚT 2, 21 A, 21 B, 21 C, 21 D, 21 ÚT, 43 A, 43 L, Mucsi, 1 A, 10 A, 10 B, 16 NY, 17 A, 17 B, 17 C, 17 D, 17 E, 18 A, 18 B, 18 C, 18 CE, 18 VF, 19 B, 26 C, 27 A, 27 B, 27 NY, 28 A, 28 C, 28 D, 28 E, 28 TI, 28 ÚT, 29 A, 29 CE 1, 29 F, 29 G, 29 H, 29 I, 29 TI 2, 33 A, 33 B, 33 C, 33 D, 33 E, 33 F, 33 TI, 4 A, 5 A, 5 NY, Tevel, 23 A, 23 B, 23 C, 23 D
5	Cserjésedő, erdőszülő területek	19,63	Csibrák, 0122/5, 054/a, 054/c, 055/, 057/, 059/, 060/a, 061/, 062/1, Dúzs, 041/a, 061/c, 065/, 067/a, 085/9b, 085/9c, 087/, Hőgyész, 0100/1a, 0100/1b, 0100/1c, 0105/1, 0108/22, 042/31, 085/a, Lengyel, 0121/c, 0126/, Mucsi, 0140/, 0141/a	Csibrák, 22 CE 2, 3 E, 3 K, 3 NY 2, 3 TI 1, 3 VF, 35 C, 35 D, 35 J, 35 TI, 5 F, 6 N, 6 TI 2, 8 N, 8 NY, 8 TI 2, Dúzs, 15 TI, 18 C, 18 CE, 34 A, 34 TI, 6 A, Hőgyész, 1 D, 1 H, 1 TI 1, 35 B, 35 C, 35 NY 1, 35 NY 2, 36 F, 36 NY, 62 CE, 62 G, 66 A, 8 A, Lengyel, 26 C, 26 CE, 26 D, 27 B, 40 TI 1, Mucsi, 17 A, 18 A, 18 CE
6	Gyepterületek	30,64	Csibrák, 054/a, 054/c, 055/, 056/, 057/, Dúzs, 041/a, 041/d, 043/a, 043/b, 044/, 047/b, 048/4, 048/5, 068/, Hőgyész, 0100/1a, 0100/1f, 0100/1g, 042/31, 085/b, 085/c, 085/d, 087/a, 087/b, 087/d, 087/f, 087/g, 089/a, 089/b, 089/c, 091/d, 091/f, Lengyel, 0103/a, 0103/b, 0106/1b, 0106/1d, 0107/a, 078/a, Mucsi, 0140/, 0141/a, 0141/b, 0141/c, 0145/, 0146/b, 0146/c, 0149/, 066/	Csibrák, 3 D, 3 TI 1, 3 VF, 7 C, 7 J, Dúzs, 16 G, 16 TI, 16 ÚT 1, 17 E, 17 F, 17 NY, 18 D, 18 VF, 22 A, 4 TI, 4 VF 2, Hőgyész, 1 ÉP, 1 ÚT, 10 A, 10 CE, 10 F, 10 VF, 2 TI, 23 B, 23 VF, 30 A, 30 VF, 31 C, 36 A, 36 CE, 36 F, 36 G, 36 NY, 36 TI, 36 ÚT, 36 VF, 37 A, 8 D, 8 G, 8 VF, 9 A, 9 C, 9 D, 9 VF, Lengyel, 10 A, 10 VF, 11 A, 12 A, 12 CE, 13 B, 13 CE, 13 VI, 5 A, 5 NY 2, 9 A 2, 9 B, 9 NY, Mucsi, 17 C, 18 C, 18 VF, 19 B, 26 C, 27 B, 27 C 2, 27 D, 28 A, 29 H, 33 B, 33 E, 33 TI, 4 A, 5 A, 5 VF
7	Vizes élőhelyek	2,96	Hőgyész, 0100/1a, 0100/1b, 0100/1p, 087/1, Lengyel, 094/a, 094/f, 095/a, 095/b	Hőgyész, 1 D, 20 B, 21 VI, 64 A, Lengyel, 31 B, 35 A, 35 NY
8	Mesterséges felszínnek, épített környezet, roncssterületek	3,75	Csibrák, 054/a, 055/, 056/, 057/, 059/, 060/b, 061/, Hőgyész, 0100/1g, 0100/1m, 0100/1n, Lengyel, 092/a, 093/6, 093/9a, 093/9b, 096/a, Mucsi, 0151/, 0152/, 0153/, 0154/, 0155/1a, 0155/1b, 0155/2	Csibrák, 3 TI 2, 7 B, 7 C, 7 J, Hőgyész, 2 D, 2 ÚT, Lengyel, 32 B, 32 C, 33 B, 33 C, 33 NY 1, Mucsi, 12 A, 12 NY, 13 B, 22 B, 23 A, 23 ÉP, 23 NY, 23 VF, 24 A, 24 NY

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A Lengyel-hőgyészi erdők különleges természetmegőrzési terület, így alapvetően a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet intézkedései az irányadók minden használat során.

A Natura 2000 területen belül országos jelentőségű védett természeti területek a pontszerűen megjelenő ex lege védett források, melyekre a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény vonatkozik.

A terület teljes egészében része a Nemzeti Ökológiai Hálózat magterületének (ld. 1.6. fejezet). A terület jelentős része (92,5-a) állami tulajdonban van (főként a Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt. vagyongazdálkodásában), a fennmaradó területek nagy részén (a teljes tervezési terület 7,4%-án) magántulajdonosok gazdálkodnak, 1% alatti az önkormányzati tulajdonú területek aránya. Az állami területek magas aránya miatt a természetvédelmi célú kezelés megvalósítása kivitelezhető, amennyiben lehetőség van a természetvédelmi prioritások azonosítására és ágazatokon átvitelő érvényesítésére.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

Az Európai Unió mezőgazdasági támogatási rendszere, a közös agrárpolitika (KAP) két pilléren nyugszik: az első pillér (KAP I.) a közvetlen támogatásokat és a piaci intézkedéseket finanszírozza, teljes egészében az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) terhére. A második pillér (KAP II.) az unió vidékfejlesztési politikáját szolgálja, melyet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) regionális vagy nemzeti források társfinanszírozásával működtet.

A Natura 2000 területen gazdálkodók a KAP I. pillér támogatásain túlmenően részesedhetnek a KAP II. pillér forrásaiból is, melyeket a 2014-2020 közötti időszakra Magyarországon a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 tartalmaz. A betartandó előírásokat a pályázati felhívások foglalják magukba. A 2007-2013 közötti időszakban igénybe vehető támogatások egy részének felhasználása még nem zárult le, az ezekről szóló jogcímrendeletek továbbra is hatályban maradnak mindaddig, amíg történik belőlük kifizetés – ez elsősorban az erdős támogatások esetében fordulhat elő.

A 2014-2020 közötti időszak végeztével – hasonlóan a 2007-2013 közötti időszak végéhez – átmeneti szabályokat terjesztett elő az Európai Bizottság. Ennek értelmében a 2021. és 2022. évekre átmeneti időszakot hirdettek meg, amelyben a KAP II. pillért érintően többek között a terület- és állatlétszám alapú vidékfejlesztési támogatásokat – amelyek jellemzően több éves kötelezettségvállalásúak – meghosszabbíthatja a tagállam. Az átmeneti években a KAP I. pillér alá tartozó közvetlen támogatások is elérhetőek lesznek a jelenlegi feltételek mellett. Az átmeneti szabályok miatt az új tervezési ciklus előre láthatóan 2023-tól indul, és 2027-ig tart. A 2014-2020 között elérhető agrártámogatásokról aktualizált összefoglalás található az állami természetvédelem honlapján:

http://termeszetvedelem.hu/_user/browser/File/N2k_fennterv/3_%20mell%C3%A9klet_aktualizalt_041219.pdf

Továbbá a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 jelenleg elérhető pályázati felhívásai megtekinthetők az alábbi linken: <https://www.palyazat.gov.hu/doc/4523>

A jelenlegi támogatási időszakban a Vidékfejlesztési Program keretében számos olyan jogcím elérhető, ahol a Natura 2000 területeken gazdálkodók támogatási forrásokhoz juthatnak vagy előnyt élvezhetnek a pontozási rendszerekben.

Legfontosabbak ezek közül a kompenzációs jellegű kifizetések, melyek a gyepterületek és magánerdők esetében érhetők el. A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó földhasználati szabályok betartása azonban független attól, hogy a gazdálkodó igényelte-e a támogatást vagy sem. Az adminisztratív eszközök tekintetében a Natura 2000 területekre járó kompenzáció ráépül az egyéb elérhető támogatásokra, a gazdálkodók a Natura 2000 jogcím mellett jogosultak többek között az egységes területalapú támogatásra (SAPS) is.

Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrézset területén felmerülő költségek és jövedelemkiesés ellentételezése céljából a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, melynek összege az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően változik.

Az önkéntesen vállalt előírások elsősorban az agrár-környezetgazdálkodás, ökológiai gazdálkodás és az erdészet, erdő-környezetvédelem, természetmegőrzés témakörébe integrálódnak.

Az agrár-környezetgazdálkodási (AKG) kifizetési rendszer olyan önkéntes alapon működő program, amelyben résztvevők az agrár-környezetgazdálkodási célok elérésének érdekében többlet tevékenységek elvégzését vállalják gazdálkodásuk során. Amennyiben a gazdálkodó az adott Natura 2000 gyepterület vonatkozásában kompenzációs támogatás igénybevételére jogosult, úgy a gyepterületeket érintő AKG tematikus előírascsoportok esetén a támogatási összeg a kompenzációs támogatás összegével csökkentésre kerül.

Egyes esetekben az erdőkre lehívható támogatások szektortól függetlenül is igénybe vehetők (pl. természeti katasztrófa (vízkár, szélkár, tűzkár, biotikus károsítás) által sújtott területeken az erdészeti potenciál helyreállítására, erdőkárok megelőzésére, illetve erdőszerkezet átalakításához), más esetben az állami és önkormányzati szektor kizárásra került.

Támogatás vehető még igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, és ezáltal növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez (az erdő esetében az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházásokhoz nyújtott támogatás, a mezőgazdasági területek esetében az élőhelyfejlesztési és vízvédelmi célú nem termelő beruházások).

A tervezési területen elérhető támogatások rövid ismertetése

A II. pillérből (Vidékfejlesztési támogatások) a területen elsősorban az alábbiaknak lehet relevanciájuk:

Mezőgazdasági vonatkozásban

- 1) VP-4-10.1.1-15 Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés
- 2) VP-4-10.1.1-16 Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés
- 3) VP-4-10.1.1-21 Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés

- 4) VP-4-11.1.-11.2.-15 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása
- 5) VP-4-11.1.-11.2.-18 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása
- 6) VP-4-11.1.-11.2.-21 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása
- 7) VP4-12.1.1-16 Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések
- 8) VP4-4.4.1-16 Élőhelyfejlesztési célú nem termelő beruházások
- 9) VP4-4.4.2.2-16 Vízvédelmi célú nem termelő beruházások: vízvédelmi és vizes élőhely létrehozása, fejlesztése

Erdészeti vonatkozásban

- 1) VP4-12.2.1-16 Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések
- 2) VP5-8.2.1-16 Agrár-erdészeti rendszerek létrehozása
- 3) VP5- 8.1.1-16 Erdősítés támogatása
- 4) VP4-15.1.1-17 Erdő-környezetvédelmi kifizetések
- 5) VP5- 8.5.1.-16 Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások
- 6) VP5-8.4.1.-16 Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok helyreállítása

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

Jelenleg a Natura 2000 gyepterületekre vonatkozóan létezik kompenzációs kifizetés, azonban egyéb természetvédelmi szempontból fontos élőhelyre (pl. vizes élőhelyek) kidolgozott földhasználati előírás, illetve ez alapján kompenzációs kifizetés nincs hatályban. A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó jelenlegi földhasználati előírások nem tesznek lehetővé kellő differenciálást az eltérő gyepterületek között. A fenntartási terveknek ezért is fontos feladata a konkrét helyi adottságok figyelembevételével meghatározott javaslatrendszer kidolgozása. Fontos, hogy ezen konkrét javaslatok mielőbb beépítésre kerüljenek a támogatási rendszerbe, mivel az érvényes kezelési tervvel nem rendelkező védett területek és a nem védett Natura 2000 gyepterületek a támogatási rendszerből kiszorulhatnak, vagy a természetvédelmi céloknak nem megfelelő kezelésben részesülhetnek, amennyiben a természetvédelmi célok elérése rendszeres kaszálást vagy legeltetést nem igényel. Így adott esetben pont azok a területek nem számíthatnak támogatásra, amelyek (a természeti értékek megóvása érdekében) gazdaságilag nem hasznosíthatók. A jelenlegi támogatási rendszer arra ösztönzi a területhasználót, hogy még a gazdálkodásra amúgy alkalmatlan, de magas természetességi értékű területeken is rendszeres és szükségtelen beavatkozásokat végezzen, nem teszi érdekeltté a gazdálkodókat a háborítatlan, gazdaságilag nem hasznosított területek megőrzésében. Ez a helyzet úgy javítható, ha agrártámogatás lesz igényelhető a nem művelt területekre, azaz nemcsak a kivett művelési ágú területekre, hanem a művelés alatt álló területek egyes részterületeire is.

Az erdőterületek vonatkozásában a jelenlegi támogatási rendszer szinte kizárólag magán erdőgazdálkodók számára elérhető. Ennek következtében a területen legnagyobb arányban előforduló állami tulajdonú erdőkben a Natura 2000 elvárásokkal összhangban levő

természetvédelmi célok érvényesítéséhez szükséges rendszeres anyagi támogatás nem érhető el, csak pályázati úton szerezhető eseti támogatás. Szükséges lenne ezért olyan támogatási konstrukciókat is kidolgozni, amelyek az állami erdők természetvédelmi szemléletű kezelését lehetővé teszik. A magánerdők esetében a kompenzáció akkor lehet eredményes, ha mértéke a pusztán gazdasági szempontú hasznosításból származó nyereséggel összevethető, valamint, ha a jogosultság feltételrendszere a jelenleginél pontosabban, területspecifikusan van meghatározva.

3.3.2. Pályázatok

A Lengyel-hőgyészi erdők területén folyamatban lévő, vagy a közeljövőben tervezett pályázatról nincs információnk.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

A célcsoportok elérésére alkalmas kommunikációs elemeket a tervezési munkához és a kommunikáció céljaihoz igazodva választottuk ki.

Az érintett államigazgatási szervek, hatóságok, önkormányzatok, tulajdonosok, gazdálkodók, területhasználók, gazdálkodói érdekképviselői szervek, civil szervezetek vagy hivatali kapun, vagy postai úton és/vagy e-mailben kaptak értesítést az egyeztetési dokumentációval kapcsolatban. A tervet mindenki számára hozzáférhetővé tettünk a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság, valamint az érintett önkormányzatok honlapjain elektronikus formában. A terület többségi vagyonkezelője, erdő- és vadgazdálkodója (a Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt.) számára az egyeztetési dokumentáción felül a megalapozó munkarészeket és az élőhelytérkép szerkeszthető változatát is hozzáférhetővé tettük.

A koronavírus terjedése miatt bevezetett korlátozásokra tekintettel, a tömeges megbetegedést okozó humán járvány megelőzése érdekében a fenntartási terv nyilvános fórumon való bemutatására és megvitatására nem került sor, a véleményezési eljárás lefolytatása személyes találkozók nélkül zajlott. A személyes egyeztetés és információnyújtás érdekében ügyintézőnk telefonos elérhetőségét biztosítottuk az érdekeltek számára.

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

Weboldal feltöltése aktuális információkkal és az egyeztetési dokumentumokkal. A terv az egyeztetés megkezdése óta mindenki számára elérhető a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság honlapján.

Érintettek tájékoztatása levélben, hivatali kapun, postai úton vagy e-mailben történő megkereséssel: a következő fejezetben felsorolt címzettek számára a tájékoztató és a dokumentáció kiküldésre került.

Önkormányzati közzététellel is hozzáférhetővé tettük az egyeztetési dokumentációt, minden érintett önkormányzat honlapján hirdetményként megjelent a fenntartási terv tervezete és az egyeztetésről szóló tájékoztató.

Telefonos egyeztetéseket folytattunk az érdeklődőkkel a terv részleteiről.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

Felhasznált kommunikációs eszköz	Érintett célcsoport	Kommunikáció címzettje	Időpont	Levelek, e-mailek, résztvevők száma
írásos értesítés és meghívó (levél, e-mail) egyeztető fórum	Önkormányzatok Hatóságok	Tolna Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály Természetvédelmi Osztály	értesítések kiküldése: 2021. 05. 17.	4 db írásos észrevétel
		Baranya Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály Környezetvédelmi és Természetvédelmi Osztály		
		Baranya Megyei Kormányhivatal Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály Erdészeti Osztály		
		Baranya Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság		
		Fejér Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság		
	Önkormányzatok	Csibrák Község Önkormányzata		
		Dúzs Község Önkormányzata		
		Hőgyész Nagyközség Önkormányzata		
		Kalaznó Község Önkormányzata		
		Kurd Község Önkormányzata		
		Lengyel Község Önkormányzata		
		Mekényes Község Önkormányzata		
		Mucsi Község Önkormányzata		
		Tevel Község Önkormányzata		
	Tulajdonosok és kezelők	Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt.		
		Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóság		
		Magántulajdonosok		
	vadgazdálkodók	Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt.		
		Mágocsi Nimród Vadásztársaság		
	érdekképviselői szervek	Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Tolna Megyei Igazgatóság		
	civil természetvédelmi szervezetek	Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület		
		Tolna Megyei Természetvédelmi Alapítvány		
webes közzététel	valamennyi célcsoport	nyilvános		n.a.

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Vélemény adó érintett szervezet/személy	Vélemény	Vélemény kezelése, indoklás
Tolna Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály Természetvédelmi Osztály	Pontosításokat és kiegészítéseket javasol a terület azonosító adatait tartalmazó fejezetben.	A tervet a javaslatoknak megfelelően módosítottuk.
Baranya Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály Környezetvédelmi és Természetvédelmi Osztály 2021.06.10.	A tervben foglaltakkal egyetért, észrevételt nem tesz.	-
Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóság 2021.05.31.	Észrevételt, kifogást nem tesz. Felhívja rá a figyelmet, hogy a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság természetvédelmi és a Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóság a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény, továbbá a nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet szerinti vízgazdálkodási fenntartási tevékenységeinek egymás mellett zavartalanul történő elvégezhetőségét biztosítani kell, az ehhez esetlegesen szükséges egyeztetéseket le kell folytatni.	-
Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt. 2021.05.31.	A tervet elfogadja, a Gyulaj Zrt. rövid és hosszútávú szakmai céljaival és a gazdálkodással összeegyeztethetőnek tartja.	-

AGRÁRMINISZTERIUM

Nyilatkozat

A HUDD20026 Lengyel-hőgyészi erdők különleges természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terve megfelel az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet 4. §. (4) bekezdésben foglalt tartalmi és formai követelményeknek. A Natura 2000 fenntartási tervet a Natura 2000 fenntartási tervek Szakmai Bizottsága elfogadta.

A HUDD20026 Lengyel-hőgyészi erdők Natura 2000 területre vonatkozó fenntartási tervet, az agrárminiszter megbízásából, jóváhagyta:

Balczó Bertalan
természetvédelemért felelős helyettes államtitkár

Budapest, 2021. december „15.”